45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 181 — Կ. ՊՈԼԻՍ 19/2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 — 22 ՇԱՊԱՆ 1319 19 ԹԸՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 — ՇԱԲԱԹ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պազը Ալի ճաssէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره خصوصه

ԿԱՐԵՒՈՐԻՆ ՀԵՏԱՄՏԻԼ

Մեր կրթական պէտքերուն մէջ այնպիսիներ կան որ ուղղակի եւ անմիջական ազդեցութիւն ունին մանուկ սերունդին ճակատագրին վրայ եւ պէտք է որ ժողովուրդը գիտնայ զանոնք դեղադասել ուրիշ երկրորդական պէտքերու եւ ասիկա նոյն իսկ իր զաւակներուն ապագայ օգտին ու նիւթական թէ բարոյական գերակշռութեան սիրոյն համար։

Կ'ուզէինք որ լուրջ՝ շատ լուրջ ուշադրութիւն մը դարձնէր ամէն հայր իր զաւկին ստացած կրթութեան եւ ուսման որքան քանակին, այնքան ալ որակին։ Ասով պիտի երեւան գար համոզում մը թէ շատ մը առարկաներ հարեւանցի սորվելով չէ՝ որ տղան օգտուած՝ ինք իրեն համար ապագայ մը պատրաստելու ճամբան հարթած կ'ըլլայ։

Մեր դպրոցական սերունդէն քանիներ ամբողջ շրջանը աւարտելու բաղդը կ'ունենան, ու անոնցմէ ալ քանին բարձրագոյն կրթութեան մը, մասնագիտութեան մը հետեւելու առանձնաշնորհը կրնան վայելել։ Հոն մեծամասնութիւնը ստիպուած է նախակրթարանի մը վերջին, եթէ ոչ վերջընթեր ատիճանները հեւ ի հեւ կատարելուն պէս, մտնել կեանքի ասպարէզը, գործի առուտուրի մէջ նեղուիլ։ Հազիւ տասնէն երկուքը կրնան, այդ շրջանը բոլորելէ ետքը, մտնել պետական բարձրագոյն վարժարանները, ու անոնք ալ, տեսանենք ինչ պայմանով կը ներկայանան։

Պետական միջնակարգ կամ բարձրագոյն վարժարանները մտնող հայ ուսանողին վրայ դիտուած թերութիւններէն գլխաւորը այս է որ պէտք եղած չափով ու տեսակով չի կրնար մասնակցիլ Օսմանեան լեզուի մրցումներու, եւ թէպէտ Օսմանցի ժողովուրդներուն մէջ Հայերը համեմատապէս աւելի ընդունակ են Թուրքերէնը լաւ արտասանելու, ու լաւ ալ ուսանելու, սակայն այսօր այդ դեղեցիկ լեզուն ա՛յնքան զարգացած, ա՛յնքան խնա՛յուած ու մշակուած է որ պէտք կայ նոր ու ազդու զարկ մը տալու որպէս զի մեր տղաքն ալ լիովին հրմտանան անոր եւ աւելի լեցուն պաշարով մեկնին թաղային դպրոցներէն։ Ա. ռանց ասոր, շատ բան պիտի կորսընցնեն, շատ ապարէզներու մէջ անյաջող պիտի մնան ու գործի մէջ պիտի կասին։ Ինչ ալ ըլլայ իրենց կոչումը եւ ընտրելիք ճիւղը, լաւ ուսմագէտ ըլլալ անհրաժեշտ պայման է. բժիշկ, դեղագործ, փաստաբան, պաշտօնեայ, արհեստաւոր, երկրագործ, ճարտարապետ, երկրաչափ՝ ասոնց որն ալ ըլլայ, հայ պատանին, պիտի չփոփի, յարաբերի Օսմանեան ժողովուրդին ամէն խաւերուն հետ, եւ ամէն պարագայի ու պայմանի մէջ թուրքերէնն է որուն պէտք պիտի ունենայ՝ թէ դրաւոր թէ բանաւոր կերպով։

Այսպէս՝ մեր զաւակներուն համար թէ՛ պարտք է եւ թէ՛ պէտք է Օսմանեան լեզուն լաւ ուսանիլ եւ այժմեան գրական յեղաշրջման ու զարգացման տեղեակ ըլլալ։ Ասիկա պատճառաբանութեան ու ապացուցման անկարօտ ըլլալով՝ գործադրութեան կամ ուսուցման մէջ է որ նոր ոգի մը մտցնել, աւելի գործնական դրութեան մը հետեւիլ պիտի առաջարկենք։

Ուսման առարկաներ կան որ մայրենի լեզուով աւանդուելու են, բայց կան ուրիշ ճիւղեր ալ որոնք ամէն ազգէ ուսանողի համար հաւասարապէս ընդհանուր են. օրինակ ինչքան նպատաւոր պիտի գար, ու ինչքան ուժ պիտի տար Թուրքերէնին՝ եթէ նախակրթարանի բարձրագոյն կարգերուն մէջ գիտական ու մասնագիտական բառերն ու բացատրութիւնները Թուրքերէն աւանդուէին։ Շատ անգամ Հայ ուսանողը անյաջողութեան մատնուած է նոյն իսկ շատ լաւ սորված մէկ ճիւղին մէջ, լոկ անոր համար որ անվարժ ու անընտել մնացած է նոյն ճիւղի յատուկ գիտական բառերուն ու շատ անգամ ալ սահուն խօսակցութեան մը որ անհրաժեշտ է։

Այս նպատակով, թող ներուի մեզի առաջարկել. նախ՝ ուսման մէկ երկու առարկաները, գոնէ բարձրագոյն կարգերուն աւանդել Թուրքերէն լեզուով։ Երկրորդ, միջին դասարաններէ սկսեալ, Թուրքերէն լեզուի դասախօսութեան միջոցին նոյն լեզուով խօսակցութիւնը պարտաւորիչ ընել։ Այս գրուցարտական վարժութիւնը կարելի է աւելի շահեկան ընծայել՝ նոյն իսկ Իրագիտութիւնը նիւթ ընտրելով, ուր շատ մը գիտական բառեր ու ոճեր կրնան մուտ գտնել։ Ի հարկին, փոյն ի փոյն թէ՛ Հայերէն եւ թէ՛ Թուրքերէն աւանդել միեւնոյն ճիւղը՝ իբրեւ կրկնութիւն, ինչ որ թէ՛ Թուրքերէնին պիտի նպաստէր եւ թէ՛ ուսանելի առարկան աւելի տպաւորիչ պիտի ընէր նոյն կրկնութեանց շնորհիւ։ Ու կ'առաջարկենք որ մեր տաճկագէտներէն մէկն ալ այս էջֆիֆոն ճիւղին համար Թուրքերէն դասագիրք մը յօրինէ. միւս կողմէ, ուսուցիչներուն անկ է խնամով ու հոգածութեամբ դասախօսել Թուրքերէնը՝ աշակերտին ներշնչելով սա գաղափարը թէ իրեն համար կենսական է՝ հայի խնդրին չափ՝ ու նոյն իսկ հայի խնդիր է սիրել ու մշակել պետական լեզուն։ Ս. Դ.

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Քաղաք. Ժողովի Ա. Ատենապետին մահուան վրայ, ո՞վ կը գուշակէր որ գրեթէ ամիս մը ետքը, պիտի կորսնցնէինք նաեւ Բ. ատենապետը՝ նոյնինքն Ստեփան փաշան։ Եւ սակայն, ամբողջ շաբաթ մը, համակ տանջալից հոգեվարքի մը նկարագրութիւնը ընելէ ետքը օրը օրին, թերթիս խմբագիրներէն մէկուն միջոցաւ որ մինչեւ վերջին վայրկեանը հանգուցեալին քով կը գտնուէր, շաբաթ առտու տխուր պաշտօնը ունեցանք ամէնէն առաջ գուժելու մահը անոր, որուն անունը անժխտելի իրաւունքը պիտի ունենայ ամէնէն հոյակապ տեղերէն մէկը գրաւելու մեր վարչական կեանքի պատմութեան մէջ։ Այն բոլոր դերերը, որոնցմով օգտակար եղած ան ո՛րքան Տէրութեան նոյնքան ալ ազգին, հաւասարապէս զինքը կացուցած են գիտութեան մարդը, ու վարչագիտութեան մարդը, բայց ամէնէն աւելի՝ նկարագրի մարդը, որ երեւան եկած է իր բոլոր գործունէութեան մէջ, գործունէութիւն՝ որ կը կցուի բոլոր անոնցիններուն որոնք կրթի զարգացումի նոր ճամբայ մը բացին մեր մէջ՝ յաջորդ սերունդներուն համար։

Այս տեսակէտներով էր որ ըսինք թէ Ստեփան փաշայի մահով կ'անհետանայ նախորդ սերունդի մը ամէնէն փայլուն ներկայացուցիչներէն մէկը։

Հանգուցեալ փաշան ծնած էր Բերայի մէջ, 1822 դեկտ. 25ին, Ս. Ստեփաննոսի տօնին օրը, որուն համար Ստեփան անունով մկրտուեցաւ։

Հայրը՝ Եղիա Ասլան աղա որ ծերփարաւ էր զաւակն էր. Վանցի Ասլան անուն մարդու մը, իսկ մայրը, Կեսարացի, Հոփոիմէ կը կոչուէր։ Իր նախնական կրթութիւնը ստացաւ Բերայի Ս. Էջմիածին վարժարանին մէջ, եւ երբ 1838 դեկտ.ին, Ստեփաննոս Ասլանի Պարիսքրին օրով, Շեմարանը բացուեցաւ առաջին անգամ, Սկիւտարի Ս. Երուսաղէմի վանքին տեղը, Ստեփան Ասլանեան՝ կարապետ Իւթիւճեանի, Բարունակ Բրթիկեանի (Ֆէրուհ Խան) Յովսէփ Պէյրանի (եաքը Նշանաւոր Տոքթ. Պէյրան), Սիմոն Միքայէլեանի (եաքը Նշանաւոր Թուագէտ) հետ գիշերօթիկ աշակերտ գրուեցաւ, պաշտպանութեամբ Սերվէրեան Յովհաննէս Ամիրայի, որ կարապետ Պալեան Ամիրային հետ գլխաւորապէս աշխատած է Շեմարանին հաստատութեան եւ որ մեծ համակրութիւն կը տածէր ծերփարաւ Եղիա աղա Ասլանի ու անոր որդւոյն՝ Ստեփանիկի ուշիմութեան վրայ ալ համարում ունէր։ Երեք տարիի չափ աշակերտելէ ետքը Ստեփան և իր ընկերները՝ որոնք 50ի կը հասնէին, Տնօրէն Յակոբիկ Մանուկեանի, Ուսումնական Տէրոյենց Պատուելիի, հայկաբան Խաչատուր Միսաքեանի և Թուարան Խաչատուր Պարտիզպանեանի, երբ 1841 հոկտ. 3ին կը փակուի Շեմարանը,— 1846 հոկտ.ին երկրորդ անգամ բացուելու համար,— Ստեփան 1842ին Կալաթա-Սէրայի նոր բացուած կայս. բժշկական վարժարանը կը մտնէ, և 1847ին առաջին վկայեալ բժիշկներէն կ'ըլլայ Կ. Պոլսոյ բժշկական վարժարանին, Գոլ Ազարի (դերհազարապետ) ատիճանով, և իր ուսումը կատարելագործելու համար մէկ երկու շրջանաւարտներու հետ կը դրկուի Վիէննայի բժշկական համալսարանը, ուրկէ տարի մը ետքը, յոյժ գնահատական լատիներէն վկայագիր մը կը ստանայ։ Վիէննայէ վերադառնալուն, Ստեփան պէյի ատիճանը հաղարապետութեան կը բարձրանայ, և ապէց ետքն է որ կը սկսի իր կառավարական և ազգային կեանքը։

ԿՈՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Հաղարապետ Ստեփան պէյ հետզհետէ կը կոչուի զանազան ծառայութեանց եւ պաշտօններու։ Նախ զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը սկսի իր արուեստին կիրառութիւնը։ 1849ին, որ ատեն դեր-դնդապետ կ'անուանուի, բժշկական վարժարանին մէջ քնախօսական եւ վիրաբուժական-մանկաբարձական ճիւղերու ուսուցչութիւնը կը յանձնուի իրեն, պաշտօն՝ զոր 21 տարիի չափ կը վարէ մինչեւ 1870՝ ուր, երբ 48 տարեկան էր, Լիվա Փաշայութեան ատիճանին կը բարձրանայ, եւ Սպարապետութեան Դուռը Զինուորական Կեդրոնական մեծ Ժողովին բժշկական անդամակցութեան կը կոչուի, զոր կը վարէ 10 տարի։ 1865 հոկտեմ.ին իր առաջին պատուանշանը, Դ. կարգի Մէճիտիէ, կը ստանայ ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց, զորս մատուցած էր մեծ քոլերային ատեն։ 1870ին, ինչպէս նաեւ 1877ին Վիեննա կը ղրկուի Կայս. բանակին համար բժիշկներ ու վիրաբոյժներ բերելու։ Եւ կը յաջողի ամէն կերպով կարող 10 հոգի բերել, որոնք ետքէն օգտակար եղած են Օսմ. բանակին։

1875ին Բուլգարիա զրկուեցաւ, Կայս. զօրաց բժշկական պէտքերը քննելու համար։ Եւ ստացաւ Ալէքսանդր Բ. Զարէն Ս. Ստանիսլաւի Դ. կարգի պատուանշանը։ 1878ին Բ. Բանակի զինուորական հիւանդանոցներուն ընդհ. անօրէն անուանուեցաւ եւ հետզհետէ գնահատուեցաւ Դ. կարգի Մէճիտիէ և Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշաններով։ Այս ամէնէն զատ, ոչ-զինուորական շրջանակներու մէջ ալ ծառայութիւններու մէջ մտաւ։ 1851-1856 Բաղաքապետութեան Զ. շրջանակի եւ Բաղաքային Խորհուրդին անդամ եւ Կ. Պոլսոյ թատրոններու պետական վերատեսուչ անուանուեցաւ։ Անդամակցեցաւ նաեւ 1865ին Բոլէրային համար կազմուած մեծ յանձնաժողովին եւ 1863-64ին ալ Հանրային կրթութեան ժողովին։ 1879ին լիաբդատապէ բանուելով, դաղջ կլիմայի տակ ապրիլը առողջապահական պէտք մը նը-կատուեցաւ որուն համար Ստեփան փաշա հրաժարական տալով, հանդատեան թոշակ կապուեցաւ իրեն եւ տարի մը ետքը ընտանիքով Եգիպտոս մեկնեցաւ, ուր յետոյ Խեդիվական պալատին բժիշկը եղաւ։

Անա գլխաւոր գիծերը Ստեփան փաշայի կառավարական կեանքին, որուն մէջ միշտ գտնուած է ան իրը հաւատարիմ, իրը խղճամիտ, եւ իրը կարող պաշտօնեայ մը, թէ՛ իր զանազան պաշտօններուն մէջ, եւ թէ՛ իր բժշկի արուեստին մէջ։

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ՝ ԻԲՐ ԲԺԻՇԿ

Վերը ըսինք որ Ստեփան պէյ Վիէննայի Բժշկ. Համալսարանէն շատ գնահատական վկայագիր մը ստացած էր՝ որ իր կարողութիւնները կը հաստատէր։ Իրաւ ալ Ստեփան փաշա ապա եղաւ, իր անընդհատ աշխատութիւններուն և ուսումնասիրութիւններուն շնորհիւ, շատ կարող բժիշկ մը։ Եւ բացի իր զինուորական ծառայութենէն, Ստեփան փաշա դուրսն ալ, իր անձնական հաշուոյն ալ բժշկութիւն կ'ընէր, հաւասարապէս հմուտ ըլլալով ներքին հիւանդութեանց. բայց ամէնէն աւելի մասնագէտն էր վիրաբուժութեան և մանկաբարձութեան։ Իրեն դիմող կամ զինքը կանչող հիւանդները միշտ գոհացուցիչ արդիւնքներ տեսած են և ասոր համար անիկա կը պատկանէր համակրելի բժիշկներու որոշ խումբի մը, մանաւանդ որ երբո՛ք, իր արուեստին գործադրութեան մէջ, երբեք չհամբարձութեան ձգտում մը չէր յայտնէր։ Եթէ ոչ անմոռաց Տոքթ. Բեռաթիլեանի չափ, գէթ անոր պէս, բարեսիրական և վեհանձն ոգի մը կը դնէր միշտ իր այցելութիւններուն մէջ։ հիւանդին չունեւոր ըլլալը կը բաւէր որպէսզի հրաժարէր իր այցելագինէն. արդէն միշտ ձրիաբար կը դարմանէր մեր հոգեւորական կամ կրթական եւ կամ գրական դասակարգին պատկանող մարդիկը, ինչպէս, օրինակ, Բրիստոսուր Ղազարոսեանը, որուն, անձնուէր ծերունիին, ինկած օրերուն հիւանդութեանը, օրը մէկ քանի անգամ կ'երթար Ստեփան փաշա, իր կարգին անձնուիրաբար, խնամելու և դարմանելու զայն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ստեփան փաշա շատ կանուխէն մըտած է ազգ. վարչական գործերու մէջ։ Դեռ բժշկական վարժարանէն չրջանաւարտ չեղած, 1864ին հոգաբարձու կ'ընտրուի Բերայի Նարեկեան վարժարանին, 1854ին Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանին, Լայլն. 1859ին՝ Գերագոյն Ժողովին կողմէ ատենադպրութեան կը կոչուի, և որովհետեւ մինչեւ այն ատեն Ժողովին նիստերուն արդիւնքները չէին տրամադրուեր, ատենապետ Սերվիչէն էֆ. կ'ըսէ Ստեփան պէյի պաշտօնին համար. «Ակից վերջը չպիտի մոռնանք մեր ըրածը կամ ըսածը, քանի որ մեր նոր ատենապետը տուար պիտի բռնէ այլեւս»։

Ստեփան պէյ հակասիրայական գաղափարներով տոգորուած, ինքն ալ աշխատած և գործակցած է Պարիսքարանի Օրէնքին խմբագրութեան, որուն համար 1860ին Պարիսքարանի մէջ գումարուող Ժողովին դեր-ատենապետ կ'ընտրուի։ Եւ թէև Բաղաք. Ժողովին ալ անդամ կ'ընտրուի քանի մը չաբաթ ետքը, Պարիսքարանի օրէնքին համաձայն, բայց ինք չընդունիր։ Տարի մը ետքը, Ելեւմտից Խորհուրդին անդամ կ'ընտրուի, ինչպէս նաեւ երկրորդ անգամ ըլլալով Բաղաք. Ժողովին, որուն ատենադպիրը կ'ըլլայ։ 1861ին, Բուլգէլի Հիսար փոխադրուած ըլլալով, տեղւոյն վարժարանին տնօրէն կ'ընտրուի թաղեցիներէն, 1862 փարվնի, Պարիսքարանի Օրէնքին վերաքննութեան համար կազմուած յանձնաժողովին անդամ կ'ընտրուի՝ քուէներու առաւելագոյն շահումով։ 1863ին՝ Գուլգունճուքի Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ կ'ընտրուի։ Նոյն տարին, մարտին, Պատրիարքարանի Օրէնքին գրագիր մարմնոյն անդամ կ'ընտրուի, միշտ քուէներու բացարձակ առաւելութեամբ։ Նոյն տարին դարձեալ, Նորընտիր Բաղաք. Ժողովին ատենապետ կ'ընտրուի, մնալով միշտ մինչեւ պերճախօսութեան պաշտօնը, արամարան, աղդեցիկ անդամը։

Տ. Դէորդ Դ. կաթողիկոսի ընտրութենէն առաջ կազմուած կաթողիկոսական Յանձնաժողովին անդամակցած է։ Տ. Դէորդ կաթողիկոս անդամ մը առաջարկած է Ստեփան փաշային՝ Դէորդեան ճեմարանին վերատեսչութիւնը ստանձնել, որովհետեւ շատ կը համակրէր փաշային, որուն քեռայրը, Յովհաննէս Հովսեփեան, էջմիածին կանչած և ընդհ. համարակալ-քննիչի պաշտօնը յանձնած է։

1865ին, երբ Լիվայութեան բարձրացաւ, իր դիրքն ու ազդեցութեան ատիճանն ալ աւելի բարձրացաւ Պատրիարքարանի մէջ ալ, գլխաւոր Ժողովին ատենապետ ընտրուելով, որուն մէջ մնաց հինգ տարի, ստիպուելով, իր առողջութիւնը դարմանելու համար, Եգիպտոս երթալ։

Այս միջոցին էր որ Ազգ. Պարիսքարանի կողմէ իբրեւ պատուիրակ Երուսաղէմ զրկուեցաւ, դիրեալ 30000 ոսկիի պարքին խնդիրը տեղւոյն վերայ քննելու, և Ս. Յակոբեանց միաբանութեան բարւոք մատակարարութեան համար կանոնագիր մը շինելու։ Այս մասնագիտական գործը վճարեալ աշխատութիւն մըն էր, և այն առթիւ Փաշային յօրինած մանրամասն կանոնագիրն եղաւ հիմնական օրէնքն Երուսաղէմի Պարիսքարքութեան ու Միաբանութեան։ Պատուիրակին պաշտօնը գծուած էր.— Մօտէն քննել այսքան անագին պարքեր գոյանալուն պատճառները, զանոնք զեղչելու և վճարելու միջոցները ցոյց տալ, ապագային պարքը չբլլալու դարմանները նշանակել։ Ստեփան Փաշա ընտանեօք գնաց Երուսաղէմ։ Քանի մը ամսուան մէջ, ուսումնասիրեց տեղական հանգամանքները, հին և նոր միաբանները հարցաքննեց, և 12ի չափ ընդարձակ վիճակագրական տեղեկագիրներ պատրաստեց, որոնք Ազգ. Պարիսքարքարան զրկուեցան, բայց Ժողովին չներկայացուեցան, և չհրատարակուեցան։ Մասնաւորներ միայն կրցան կարդալ, և հրատարակութիւնը պատշաճ չդատուեցաւ, որովհետեւ եկեղեցական կարեւոր դէմքեր խստիւ քննադատուած էին անոր մէջ։ Ստեփան Փաշային մեծ լուսանկարը դրուած է անկէ իվեր Երուսաղէմի Պարիսքարքարանին ընդունելութեան դահլիճին մէջ, իբրեւ Վանքին ծառայութիւն մատուցած մէկը։ Այս պատուիրակութեան առթիւ, Ստեփան Փաշա Տ. Սահակ Վրդ. (յետոյ Եպս.) Խապայեանի ձեռամբ իւրիր առնել տուաւ Ազգին Ս. Տեղեաց մէջ ունեցած վարչական արտօնութիւնները, դոյքերը, հրովարտակները, և ասոնց ամենուն բարեկարգ և ապահով վիճակի մէջ պահպանման պայմանները։ Երուսաղէմի Միաբանութեան համար չնշած կանոնագրութենէն զատ, Վանքին ծառանգաւորաց Վարժարանին ուսմանց ծրագիրը յօրինեց, երկու մասի բաժնելով։ Առաջին դասընթացքը պիտի հասցնէ միջակ կրթութեամբ միաբաններ, Ս. Տեղեաց ստիպողական և անմիջական ծառայութեան համար, և բարձրագոյն դասընթացքը պիտի արտագրէ աւելի ուսեալ եկեղեցականներ, աւելի կարեւոր պաշտօններու համար։

1883ին Ազգ. Պարիսքարանէն պաշտօն տրուեցաւ իրեն Եգիպտոսի Առաջնորդութեան հաշիւները քննելու, ուր կարգ մը զեղծումներ երեւան հանեց։

Եթէ Երուսաղէմի Վանքին մէջ իր հեռաքը թողած է, Արմաշ ալ օտար չէր իր գործունէութենէն։ Նախկին Արմաշականներուն ո՛չ սակաւ պաշտպանութիւն ըրած է։ Իր Գուլգունճուքի բնակարանն Արմաշեանները պատրաստ օթեւանն էր։ Արմաշը Նիկոմիդիոյ Առաջնորդութենէն բաժնելու խորհուրդն ինք յաջողցուցած է կրնանք ըսել։ Այս անջատումէն ետքն Արմաշի Վանքին տրուած կանոնագրութիւնն ալ ինք խմբագրած է։

Բաւական ատենէ ի վեր քաշուած կը մնար Վարչ. գործերէն, երբ 1897ին ստանձնեց Բաղաք. Ժողովին դեր-Ատենապետութեան պաշտօնը, զոր մինչեւ վերջը վարեց։

* * *

Շատեր, ժամանակին թերթերէն ոմանք քնադատեցին Ստեփան փաշայի սկզբունքներն եւ ուղղութիւնը՝ ազգ. վարչական գործերու մէջ։ Բայց Ստեփան փաշային վարչագիտական տաղանդը, տրամախոհ միաքը, միացած ամուր խառնուածքի մը եւ յորդ պերճախօսութեան մը, դիմքը ցայտուն անհատականութիւն մը դարձուցին Պատրիարքարանի շրջանակին մէջ։ Իրեն հակառակորդներ ունեցաւ. ունեցաւ նաեւ բարեկամներ, որոնց մէջ էր Ստեփան Փափազեանը, ինքն ալ ժողովական մը, որ իր թերթին՝ «Ժամանակ»ին մէջ ամէն ատէն համախոհ կը դտնուէր Փաշային։ Պարոնեան՝ իր Ազգ. Ջոկերուն մէջ շատ իրաւամբ յատկանշած է այս երկու ժողովականներուն գործունէութիւնը՝ գրելով տեղ մը թէ Ստեփան փաշան պէտք է խօսի, Փափազեանը պէտք է գրէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ստեփան փաշա, առաջին անգամ, 33 տարեկան հասակին մէջ, ամուսնացաւ Սէրվէրեան Ամիրային աղջկան՝ 16 տարեկան Սողոմիկի հետ, որմէ ունեցաւ երեք մանչ զաւակ, Տոքթ. Անտոն Ասլան՝ բժիշկ եւ Մ. Լեւոն Ասլան՝ դեղագործ, որոնք երկար տարիներէ ի վեր Ֆրանսա հաստատուած են, Բարիզի մօտ, ուր դոհացուցիչ վիճակ մը ունին եւ Երուսաղէմ՝ զոր կորսնցուց Եգիպտոսի մէջ։ Իրենց ամուսնութենէն քսան տարի վերջ մեռաւ իր առաջին կինը։

Իր երկրորդ կնոջմէն որ այրին էր Տոքթ. Բարունակ պէյ Ֆէրուհիանի և զոր կորսնցուց դարձեալ Եգիպտոսի մէջ, զաւակ չունեցաւ։ Ստեփան փաշա ունէր չորս քոյր և 10 եղբայր, որոցմէ Տքթ. Դուլուսա Ասլանեան Կովկաս կը պաշտօնավարէ, և զինուորական վիրաբուժական Տքթ. Հայրապետ պէյ մեռած է։ Միւսներէն Պօղոս էֆ. քաղաքապետութեան պաշտօնական եղած է, և մնացեալները՝ զանազան արհեստներ ի գործ դրած են։ Իր քեռորդիներն են՝ Տ. Եղնիկ Վ. Պապաեան, Տրապիզոնի Տեղապահը, անոր եղբայրը Բարունակ Պապաեան և քոյրն Օր. Նուարդ։ Իր Հայրապետ եղբօրն որդին է Տիրան էֆ., հնագրական պաշտօնեայ։ Տքթ. Վահան փաշա ևս իր քեռորդին է։

Վերջին տարիները, Սկիւտարի Սէլամսըզէն փոխադրուեցաւ Բերա, Բիւչիւք Բարմագ Դափու, ուր կը բնակէր իր երկրորդ կնոջ դստեր հետ, Օր. Մաթիլդա Ֆէրուհիանի, որուն հայրն էր Բարունակ պէյ Ֆէրուհիան։

Օր. Մաթիլդա, բարձր և ազնիւ զարգացումի մը տիրացած օրիորդ մը ըստուգիւ, Փաշային միակ ընկերը մընացորդին մէջ։ Շարունակ կը խօսակցէին, կը վիճաբանէին, զանազան կարգի իմաստասիրական հարցերու վրայ իրենց կարծիքները կը փոխանակէին, և մերթ կը տեսնուէր որ Շիտակ ճամբուն վրայ և կամ Թալմանէին երկայնքն ի վեր իրենց քով-քովի պտոյտները կը կատարէին, մինչեւ որ Փաշան հիւանդ ինկաւ, և ինկաւ անանկ մը, որ ոտքի հլնելը անկարելի եղաւ ալ։

ԱՉՔԵՐԸ

«Լուսոյ լիճն է», ըսեր են աչքերուն։ Մարդկային մարմնին հինգ զգայարանքներուն մէջէն է՛ն «աչքառուն» են աչքերը։ Անո՛նք, ի՛նչ որ ըլլան, թուխ կամ կապոյտ, կանաչ կամ ծուխ խաժուկ կամ սեւսեւուկ, երկնահանգոյն կամ բոցաշողշող, մա՛րդն է, է՛ն է, հոգի՛ն ինքն իսկ է որ կը ցոլացնեն։ Անոնք, ի՛նչ որ կը յուզուի սրտին մէջ, ի՛նչ որ կը պատուկի հոգիին մէջ, ի՛նչ որ կը դարձդարձի գանկին տակ, ի՛նչ որ կը գալարի մեր էութեան ամենէն խորունկ ալքերուն մէջ, կ՚անդրադարձնեն մէկէնմիւկ՝ իսկատիպ, առանձնայատուկ ու հարազատ երանգներով։ Անոնք սրտագին առարկաներու ցոլացուցիչն ըլլալէ աւելի. մեր ներքին յոյզերուն յարափոփոխ ու մշտատատան «սինէմաթօկրաֆի»ն են։

Ի զուր չէ՛ որ Աստուած զանոնք գետեղեր է երկու դէմ առ դէմ խուռչիներու մէջ, Շինիչի, Յօրինիչի ամենէն աղաղատալից գուրգուրանքովը՝ լոյսի գողտրիկ, գրգռոյչ, միլանոյշ, կլորակ գնդիկներու պէս թափելով ձուլելով, անշուշտ ունենալով սա՝ խորագոյն, գերագոյն գիտակցութիւնը թէ, իր ստեղծագործութեանց այդ պըտրտիկ, բայց գեղաքանդակ կրկնակ դրուագները՝ սեսլատիպար մանրանկարներն են բուն մարդուն, յա՛ր քրթթուն, միշտ բացխփուն և մերթ սեւեռուն։ Ի զուր չէ՛ որ անոնք կը վառվռին, կը կածկլտան, կ՚աղօտանան, կը մթնան, խլոր խլոր կը բացուին խլոր մոլոր կը դառնան, դէպի ներսը, դէպի խորքը կը սուզուին, կը փալփլան, կը վճիանան, եւ հազար ու մէկ տարտամ, յեղեղուկ հանգամանքներու ցուցադրութեամբը կը վէճվէճին։

Աչքե՛րը... անոնք, միակ բացխփումով, ինչնե՞ր, ինչնե՞ր չեն ծրարեր իրենց մէջ. բիբերու միակ սեւեռումով, ինչնե՞ր, ինչնե՞ր չեն առինքներ, չեն ամփոփեր։ Երկու մանրիկ պզլուուն լուսիկներ, բայց, ինչ բիւրաղան, պէպիսատ պատկերներ չեն դրոշմուիր հոն. երկու լուսիկներու կորնթարդ կէտեր, կէտկիտումներ՝ գեղակերտ ու նրբակերտ միանգամայն, թափանցիկ ու ընդանցիկ միանգամայն, բայց չի՞ պիտի ընդգրկէին անոնք տիեզերքը մինթէ, եթէ տիեզերքը, իրրեւ զանգուած անհուն, անծայրածիր անսահման, ներկայանային անոնց դէմ յանդիման։

է՛ զի, բնութեան է՛ն հիարաշ մէկ պատառիկը, է՛ զի, «լուսացնցուղ» երկինքին նախշրոտուն մէկ նարօտը, է՛ զի, վերջապէս, տեսարան մը գեղեցիկ կամ տգեղ. դիւթիչ կամ պակուցիչ, պոռոտ կամ վայելուչ, սիրալի կամ տխրալի, կ՚երթան, կը նկարուին հոն՝ աչքերուն մէջ և ուղեղը, սիրտն ու հոգին, ինքնակ և անմիջական թելադրումով մը, խառնելով իրենց խորունկ խառնարանէն՝ իրենց մէն մի յատկանշական կնճռոտումները ծալ ի ծալ, փոթփոթումները բարդ ի բարդ, մրրկումները զայրացկոտ՝ այդ արտաքին ապաւորութեանց հետ հոգ ու յորդ կուտան աչքերուն—Աստուծոյ այդ հոյակապ քերթուածներուն—չգիտեմ ինչպիսի տարօրինակ թովչութիւն մը, որուն հանդէպ՝ հեացում կամ պակուցում, սարսռում կամ փղձկում կը կըսրինք մենք, տկար արարածներս։

Խորհուրդներ կան, դաղանիքներ կան, հոգեբանական նրբին ու խրթին երեւոյթներ կան, որոնք աչքերու միակ արտայայտիչ նշմարով մը, բիբերու միակ բարացուցական սուր սեւեռքով մը, մէկ խօսքով, այդ գերզգայնիկ զգայարանքին մի միակ ցայտուն դարձուածքովը՝ չա՛տ աւելի իմաստասիրօրէն, չա՛տ աւելի վերլուծօրէն կը բացատրուին, քան որչափ լեզուն, իր ճապկութեան ու ճկունութեան լրմանդակ թափովը, չի պիտի կրնար հասկցնել։

Աչքերը լո՛ւռ մո՛ւռ կը խօսին։ Անոնք նոյն է՛ն կարկառուն, է՛ն բաբառուն թարգմաններն են։ Արցունքի չիթերը ի զուր չէ որ կը պնդուան անոնց խորշիկներուն մէջ. ի զուր չէ որ կը հոսին. մարգրիտի վճիտ ծորումներով այտերն ի վար կը հոսին, այո՛, բայց միեւնոյն ատեն հոգիին քրքռումները կը խօսին։

* * *

Աչքե՛րը մանկան.—Զի՛գ, պի՛չ սեւեռէ՛ աչուիդ՝ աչուկներուն մանկան. դիտէ զանոնք ուշադիր, և եթէ այդպիսի անարատ հաճոյք մը ըմբոշխնելու չափ նրբաճաշակ «ամաթէօր»ի փափուկ տրամադրութեամբը օժտուած ես, դիտէ՛ զանոնք, և եթէ կրնաս, մի՛ յապիշակուիր անոնց մէջը վառվռող անմեղութեան ծածանուտ ցոլքէն։ Անոնց թաւիշ թարթիչներուն տակէն շուրջդ թռչկոտող միամտուկ ակնարիկը,—ակնարկ մը՝ որ ուղղութիւնը կորուսած բեկբեկ ճառանչի մը պէս՝ անդիտակ, անմպատակ կը տատանի հուսա՛, հուսնա՛, չե՛ւ կը սպրդի հոգիիդ մէջ, եւ հոգիդ կը զգայ թէ, իրեն վրայ խաչկապած նեսմ մառլը կը սրբուի, կը փարատի մէկէն, որպէս մշուշի փսորուանք մը կ՚անհետի իսկոյն արեւին շարմղուն շառաւիղէն։ Այդ աչքերը անուշ անուշ կը քթթեն, և սրտիդ թելերը կը կորեն, կը խաղին անճառ թովանքով մը։ Մանուկները, բայց անոնց «ականակիտ», յարաքթիթ աչուկները մանաւանդ, կեանքի դառնութեան համով հոտով բաւական են։ Անոնց չողիւնը՝ երկինքէն, եդեմէն դեռ նոր քաղուած լուս-աչուկներուն ծիծաղիւն թարմութիւնը կը մատնանչէ։

Աչքե՛րը բանասաղծին.—Ի՞նչ խորունկ յառում... յառումներ՝ որք ո՛ւղղակի վերին պարունակներէն, հի՛ոին թառ տուող քերթողական իսէալին, կը կարկառին, կը հանին, կարծես։ Անոնց մէջը պտուտկող հուր ներշնչումներու, կուռ զգացումներու խառնմանն պարոյրը՝ սրբազան հրապոյր մը ունի։ Կը կարդանք մենք բանասաղծին տողերը, կը թրթռվենք անոր մելամաղձոտ տողերը. բայց հաւա՛տանք թէ այդ տողերը՝ անոր հոգիին աչքերուն մէջ ատկայծող, վար կախուող նուիրական շողերն են. հաւա՛տանք թէ, այդ տողերը՝ անոր սրտէն աչքերուն մէջ քամուող, վար ծորող չնաշխարհիկ զուլալ շաղերն են։

* * *

Աչքերը, որո՛նք ալ ըլլան, թէ՛ մանկան և թէ՛ բանաստեղծին, դիմիչ, գգլիչ կայծ ունեցող աչքերը կոսին. կրակ ու կայծ թափող աչքերը մարտիկին, խորունկին, չա՛տ խորունկին թաւալող՝ մտածումներու անդունդ՝ աչքերը փիլիսոփային, կորկոնան ուռաբեկող, քարացնող աչքերը ջլասաւորին, կը բարբառին, կը բարբառին անդադար։

Հոգիին հայելին են, ըսած են, առնոց, ես կ՚ըսեմ թէ հոգիին երկինքն են։

Դոգցես Աստուածային հեղանութեամբ մը շաղուեր են աչքերը։ Ա՛նչափ թովիչ, ա՛նչափ մագնիսող է անոնց հմայքը։

Սկէնտէռ ՀՐՈՒՇԱՆ

ԽԱՐՈՒՇԻՑԵԼ

ԳՕԼՕՄՊԻԱ ՎԻՆԵԶԻՒԷԼԱ.— Գոլոմպիա հիւքիւմէթի՝ Գոլոն չէրմինի կերի ալմագ իչուն, Միւճթէմիթի Ամերիկա թարաֆընտան կէսաէրիլէն կէմիլերին եարարմընը կէօրմէկէէնէի պիլիսեօր իսկած, Միւճթէմիթի Ամերիգա հիւքիւմէթի՝ Գոլոն վէ Բանամա շէհրլէրինին թօքա թուրմասընդն էօնինիս ալմագ իչուն, լաղմ օլան թէսալիլերի իթթիլաղ էյլէմիշ տիր։ Պունունլա պէրապէր, Ամերիգա հիւքիւմէթինին Գոլոմպիաեէ եարարմ էյլէմէսի իչուն, շըմնարգիր նազլիկամընը կիպզիճէ տուրաուրթարագ, միւսալսէլէ վէ մուավէնէթինի իլթիկամ էյլէմէսիսէ խաթրա կէլմէքսէ տիր։ Ամերիգա կէմիսի գոմանտանը՝ Մագրա՝ Գոլոն էօնիւնտէ պուլունան էճնէպի հարպ կէմիլերի սիւվարիլերի թարաֆընտան բէխալիեէ դասալ իսիլմիշ տիր. պինտէն ալէյհ ուսմամ կէմիլերին իթթիքազլա հարէքէթ էյլէճէքլերի իհթիմալտէն կէօրիւլիւօր։

Վէնեզիւէլէ իսէ, Ամանիանընն վինէթա նամ գրուազէօրինտէ վուգուսպուլան գազատան նաչի, Լակուայրաեա կէլէն տիկէր իլի Ամման կէմիսի տախի, իսիթլաքը պիր գաթ տանա արթաբրմընը տը։ Բէխս Գասթրո՝ կէմիլեր կէլիր կէլմէզ, պիր Ամանիալը թաճերի էօլսիւրէն պիր Վէնեզիւէլալընը սերպէսթ պրրագմընը տիր։

Էճնէպի զոնսօլօրալար՝ պու հարաքթերն Ամանիաեէ գարշը սիւշմանլըգ իլան իսիլմէսինէ սէպէպիյէթ վերէճէեէնի զանն իթմէքսէ տիրլեր. Ամանիանընն Վէնեզիւէլալա սէֆարէթի՝ թազմինաթ իսթէմէք նիեէթինտէ օլուպ, սարը չէյլերտէ իսթէեէճեէնինտէն, Ամանիա հիւքիւմէթինին մուլլագ սուրէթտէ տէնիզճէ պիր կէօսթերիլ եարճաղը բիվաեէթ օլունմագտա տը։

Իթալիա, Ամանիա վէ Ավսթրիա հարպ կէմիլերինին Վէնեզիւէլալա սուլարընտա պուլունմասը՝ մէմալիքը միւթթէհիսէի Ամերիգատա մէմնունիյեթլէ կէօրիւլմէմէքսէ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԵՐԱ.— Կէյէնլերտէ Աֆրիգատան ավտէթ իսէն Ինկիլթէրանընն մէշհուր մուհարբիլերինտէն Մ. Վէմիս Բիտ՝ հաֆթալըգ ճէրիտէյլերուն պիրինէ եազմըշ օլտուղը պիր մէգալէտ, Ինկիլթէրա իլէ Միւթթէհիսէի Ամերիգա հիւքիւմէթլերի մունասէպաթը հագգընտա պէեանը էֆքեար էյլէտիքտէն սոնրա, Ամերիգա զապինէսի ատզանատան պիրիսի իլէ Թրանսվալ հագգընտա իհրան էյլէտիսի միւլագաթընէյր իթմիշ տիր. մուամիլէյհ նազընը՝ Եվրոբա հիւքիւմէթլերի թարաֆընտան հարպա պիր նիհանէթ չէքմէք իւզրէ, Միւթթէհիտէի Ամերիգանէ հէր կիւն միւրաճաաթ օլունմագտա պուլունտընընը պէեան էյլէմիշ իսէտ, պու մէսէլէնին անմագ Ինկիլթէրա թարաֆընտան հալ իսիլմէսի լազըմ կէլմէսի ճիհէթլէ, մէգքիւր թէպլիղաթա ասլա իթիպար իսիլմէսիսի չիւպհէսիզ տիր։

Վէլվերհամթօն չէհրինտէ պիր նութգ իրատ իսէն Մ. Պալֆուրը թէքրար պիր նութգ իրատրյա Ինկիլթէրա թարաֆընտան Թրանսվալ իլէ Օրանժ հիւքիւմէթլերինէ թէքլիֆ իսիլէճէք սուլհ մատէլէրինտէն պահա իսթէճէսի զանն օլունմուշ իսէտ, Մ. Պալֆուր՝ էնֆլուէնցաեա թաբիթուլտընընտան, նութգընը սէօյլէեէմէեէճէք տիր։

ՐՈՒՍԻԱ.— Բուսիանընն սէքիզ էհալէթինտէ 22 չէհրտէ մահաուլ օլմարտընընտան, էհալի գբթլրգ վէ բահալուլտընը թէհսիտի ալթընտա պուլունուպ, իսանէեէ միհթաճ պիր հալէ կէլմիշ տիր։ Տէվլէթ խապտինէսինէն 14 միլիոն ռուպլի սարֆ օլունուպ, պու միհթաճլարա եէեէճէք չէյլեր կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պու չէհրլերտէն պաղլարընտա ամլըգ եիւղինտէն թիֆօ խաթալը զուհուր իթմիշ տիր։

— Բուսիա Մայիսէ Նէզարէթի՝ չըմալի, վասթի վէ ճէնուպի Բուսիա էհալիսինին էգօնոմիսէ օլան հալէրինինէ մէրքէզտէ պուլունտընը թաեին իթմէք իչուն պիր զօմսիօն թէշքիլ էյլէմիշ տիր։ Էհալինին էգօնոմիճէ հալլերի՝ պու կիւն նէ մէրքէզտէ պուլունտընը անկաշլարգտան սոնրա, պուլիին տաիմի սուրէթտէ արգգամ ալթընտա պուլունտուրուլմասը մագասատըլա, միւթէատտիտ նոգթալարտա պիրէր սթաթիսթիգ տարիւէսի իհտաս օլունտաճագ տը։

— Գրբրմ սէվահիլինտէ վէ Օռէսատան Պաթումա գատար ուղղանն սահիլէրտէքի չէր վէ գասապա վէ գարրեեէրտէ թէմիզլիեէ վէ հրթղը սրհահաթ գաիտէլերինէ ֆէվգէլատէ տրգգամ օլունտընը Բուս կազէթալարը եազմագատա տրրլար։

ՄԻՒՃԹԻՄԷԱԻ ԱՄԷՐԻԳԱ.— Հօլանտա ուսուլի իւզրէ եարբան վէ տէնիզ ալթընտան իշլեէն Ֆօլթն նամ թօրբիտօ սթիմօթունուն թէհրիպէսինէ տարր Նիւ Եօրգտան ալընան թաֆսիլաթա կէօրէ, պու կէմի՝ կէչէն բազար կիճէսի Նիուֆօղլ լիմանընտա 15 մէթրօ տէրինիքտէ 15 սաաթ գալմըշ տը։ կէմիտէ միւթէգաիտ ամիրալարտան պիրի իլէ պիր միւլազիմ վէ պիր եիւզպաշը վէ Հօլանտ գումբանեասը ատէմէրինտէն տէօրթ քիշի պուլունուօրլար իտի։ Կէմիտէ հէր տիւրլու իսթիրահաթ իտէճէք չէյլեր հազբրլանմըշ տը։ Պիր հալտէքի, կէճէ եարբընտա եէմէք եէնտիկի կիսի, գուչլուգ թաամ տախի վարօրրն իչինտէ վէ տէնիզ ալթընտա խիլմիշ տիր։ Կէմիտէ պուլունանլար՝ վազթիլարընն չօղունը քեռզրտ օմամագլա կէչիրմիշլեր վէ կէմիին իչէրիսի բէք սօղուգ օլտուղընտան, զանէթի սրճագ թուիթար ռուպալար կէեինմիշլեր իտի։ Ֆօլթն կէմիսի 63 սեագ ուզունլուղընտա օլուպ, էլէքթրիգ զրեասըյա թէնմեր խտիմի տիր։ Կէմի՝ էրթէսի սապան տէնիզին եիւզինէ չըզմըշ վէ իչինտէքիլեր սաղ սալիմ գարաեա չըգմըշլար տը։ Պու թէճրիպեէտ թէմամըյա մուվաֆֆաքէյէթ հասըլ օլմուշ տը։ Պու կէմի՝ եազընտա Նիւ Եօրգտան Վաշինկթօնա սէեհանթ իտէճէք վէ պու սէեհանթընը ատէնիզ ալթընտան իհբա էյլէեէճէք տիր։

ՆԷՇՐ օլունան պիր սթաթիսթիգէ կէօրէ, Օսմանլը տէմիր եօլլարընընն 1900 սէնէսի հասրլանը՝ կէչէն սէնէլերէ նիսպէթլէ, մէմնունիյեթի, մուճիպ տէրճէճէ տիր։

ԲԷՍԳԻՄ գազասը մէրքեզինտէ պիր նըզամիյեէ մահքէմէսի թէչքիլինէ միւսաատէ պուլրրմըշ տը։

ԱԼՄԱՆԻԱ օրտուսընտա պուլունան Օսմանլը զապթիանընտան պէշի՝ Ալման էրքանը հարպիյեէ հիյեէթինէ կիրմիշլեր տիր։

ՀԱՄԻՏԻԹԵԷ խաֆիֆ սիւվարի ալայլարը իչուն, Այտրն վիլաեէթինէ շիմտիեէ գատար 103 բէյն պարկիր սաթտուն ալընմըշ տը։

ՍԷԼԱՆԻԿ իլէ Սթանսլ արաբնտա քի տէնիզ թէլէկրաֆ թէլի թամիր իսիլէրէք, մուխապէրէյէրէ պաշլանմըշ տը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻՏԷ եարբընմըշ օլան եէնի լիմանընն պիր զրսմը՝ եազընտա իշլէտիլէճէքմիշ։

ԷՎԷՎԷԼԻԹԻ կիւն շէհրիմիզէ գար եազմըշ իսէտ տէր հալ էրիմիշ տիր։

ՊԻՐ ԴԱԶ կիւնէն պէրի տէվամ իսէն եազմուրլարտան հասրլ օլան սուլար՝ Գալէսի Սուլթանիյէ ճիվարընտան կէչէն չայ իւզէրինտէ քի քէօրիւնին պիր գըսմընը եըգմըշ տը։

ՎԷԼԱՏԷԹԸ Հիւմաեունը եէվմը մախսուսը մէրասիմի՝ Սօֆիատա ֆէվզէլատէ իհրա օլունտուղը՝ մահալինէն պիլտիրիլմիշ տիր։

ՎԷԼԱՏԷԹԸ Հիւմաեունը հազրէթը Բատիշահի եէվմը մուհթէրէմինտէ, տարիւլաճէղէտէ քի էրմէնի վէ Ռում վէ էրմէնի գաթոլիք քիլիսալարընտա տախի, այրճա հագգը ալիի ճէնապը Թաճատարիտէ տէօալար էտա օլունմուշ տը։

ՇԻՀՐ էմանիթինտէ միւթէչէքքիլ սրհիյիէ գօմիսիօնը՝ թէքքար թօրլանուպ, միւզաքէրատ իհրա էյլէմիշ տիր։

ԱՆՏՐԻՍ. Նամընտա պիրի թարաֆընտան Դարաֆէրիէ գասապատ ճիվարընտա ասարը աթիգատան իքի ատէտ հէյքել քէչֆ օլունմուշ տը։ Պունլարը Միւղէխանէի Հիւմաեունա նազլ օլունմադա չաեան տէեէրլերի օլուպ օմատրղընը թէպգրդը իսուսը՝ Մէարիֆ նէզարէթինտէն վագը օլան իչար իւզէրինէ, Սէլանիք վիլաեէթինտէն Գարաֆէրիէ գամմագամլըղընա թէպլիղ պուլրրմասը տը։

ՐՈՒՍԻԱՆԸՆ Ագ տէնիզ սոնամամասը՝ Սէլանիք լիմանընա կիթմիշ տիր. մէղքիւր սոնամա՝ Ագ տէնիզին սակր լիմանլարընտա օղրատաճագ տը։

ԱԼՄԱՆԻԱԼԸ ալիմ Մ. Ալֆրէս Շմիթ՝ Սէլանիկի կէլէրէք, պաղը ֆէնտի թանգրգամտա պուլունմագ իւզրէ, Թիմուր հիսար վէ Զիմնէ թարաֆլարընա կիթմիշ տիր։

ՐՈՒՄ Մանասթրլարընա ախտ էմլագ վէ ագար վարիտաթընը մուհաֆզատը իչուն, իհբասը լազմ կէլէն թէտպիրլերի կէօսթէրմէք իւզրէ, պիր լաեիհա գալէմէ ալընմըշ վէ պուլաեիհանընն թէտգրգեյա պիր գարար իթթիխասը տէրտսթ իմիշ։

ԵԱԳՕ Պէնսուսան իլէ բէֆիդլերինին կէվկիլիսէ բուսասթսըզ օլարագ իքի պաղ ֆապրիգա եարտրրգալարը խապէր ալընմըշընտան, թանգրգամ իհբասը մանալլինէ էմր օլունմուշ տը։

ԷՎԷՎԷԼԻԹ կիճէ Արնավուտ քէօյլունտէ Գարա Պիպէր Տիմիթրագիին միւթասարրքի օլտուղը խանէսէն սարէչ զուհուր իթմիշ վէ եալընըշ մէղքիւր խանէ եանմըշ տը։ Էշեասը սիկուրթալը իմիշ։ խանէնին տախի սիկուրթալը օլտուղը բիվաեէթ օլունմագտա։

ԳԱՐԱ ՏԷՆԻԶՏԷ ԳԱԶԱԼԱՐ.—Կէչէն բազար կիճնիս Սիւլէյման էֆէնտի նամընտա պիրինին միւթասարրքի օլտուղը կէմի՝ Օրմանլը հուտուսընտա Ալասալը էօնիւնտէ բուզկարը չիտէթիինէն պալարտա օլարագ պասմըշ վէ թաֆիֆէլերի գուրթարըլարագ լիմանընըզա կէթիրիլմիշ տիր։

— Միտեալը Տիմիրի բէխսին 12 թօնօլրգ վէ պաղգալիյէ եիւքլիւ կէմիսի տախի, Գարա պուրունընտա գարաեա սիւչէրէք բարչալանմըշ տը։

— Եինէ օ կիւն, Միտեալը Բաբաքէնին սիւվար Օլտուղը սօղուգ թօնօլուգ քէօմիւր գաեըզը՝ Բիլիօստա գազազէտէ օլմուշ տը։

ԹՈՄՈՒՐ ՀԻՍԱՐԸՆ Գարլօվա գարիէսի Պուլկար տաղալը՝ Ուլահ գարիէսի էհալիսինէն պիր պուլկարը բէվզվէր իլէ գաթլ իտէրէք, ֆիրար իթմիշ տիր. գաթիլ արանմագտա տը։

ԳԱՀԷՒ.— Շէհրիմիզ բիեսգաբընա կէլէն թէլէկրաֆնամէլէրէ կէօրէ, Եվրօբատա գահվէ ֆիմբը պիր ֆրանգ գատար եիւքսէլմիշ տիր։

ՍԷԼԱՆԻՔՏԷ բրնթըմտա վագը օլուպ, պիր միւտտէթտէն պէրի իշլէմէեէն իբլիք ֆապրիգասը՝ պէշ օն կիւնէ գատար թէքքար իշլէմէեէ պաշլանճագմըշ. պու ֆապրիգատան եիւզլէրճէ ամէլէ կէչինմէքսէ օլտուղընտան, աչըլաճաղը խապէրի՝ մէմնունիյեթի մուճիպ տիր։

ԲԷՍԳԻՄ ՀԱՅՍԱԲԸՆ Գարլօվա գարիէսի Պուլկար տաղալը՝ Ուլահ գարիէսի էհալիսինէն պիր պուլկարը բէվզվէր իլէ գաթլ իտէրէք, ֆիրար իթմիշ տիր. գաթիլ արանմագտա տը։

ԳՈՀԷՒ.— Շէհրիմիզ բիեսգաբընա կէլէն թէլէկրաֆնամէլէրէ կէօրէ, Եվրօբատա գահվէ ֆիմբը պիր ֆրանգ գատար եիւքսէլմիշ տիր։

ՍԷԼԱՆԻՔՏԷ բրնթըմտա վագը օլուպ, պիր միւտտէթտէն պէրի իշլէմէեէն իբլիք ֆապրիգասը՝ պէշ օն կիւնէ գատար թէքքար իշլէմէեէ պաշլանճագմըշ. պու ֆապրիգատան եիւզլէրճէ ամէլէ կէչինմէքսէ օլտուղընտան, աչըլաճաղը խապէրի՝ մէմնունիյեթի մուճիպ տիր։

ԳՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ քրէնսի հազրէթլերի՝ մախտումլարըյա պէրապէր Ատէնթալտան Սօֆիատա ավտէթ իթմիշլէր տիր։

ԳՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ քրէնսի հազրէթլերի՝ մախտումլարըյա պէրապէր Ատէնթալտան Սօֆիատա ավտէթ իթմիշլէր տիր։

ԳՈՒՄ ԳԱԲՈՒՏԱ. Վասիլ նամընտա պիր չօճուղը էվվէլքի կիւն պիր գուտուզ քէօքէք ըսըրմըշ օլտուղընտան, թէտաավի իչուն, մէրգում չօճուգ տաիլալքէպ խասթախանէսինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

ԷՏԻՐՆԷ հապսխանէսինտէ մէվգուֆ օլուպ ճէզալարընը իւչտէ իքիսինի չէքմիշ օլանլարտան 28 քիշինին տախի ագվը Ալիեէ մաղնար պուլրուլտուգլարը վէ սերպէսթ պըրագըլտըգլարը անլաշըլմըշ տը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆՏԱՆ կէլէն թէլէկրաֆնամէլէր՝ Սօֆիատա վէ Սամագօֆա քիւլիյէթլի գար տիւչտիւեունի վէ չիտտէթլի սօղուգ զուհուր էյլէտիքէնի կէօսթէրիսօր. ոսն բօսթա իլէ ալընան Եվրօբա կաղէթալարը տախի, Բարիստէ վէ սարի Եվրօբա մէմալիքինտէ պարօմէթրօնրն սիւչտիւեունի վէ հավանընն օլտուգտա օգրատաղընը կէօսթէրիլօր։

ՊԱՂՏԱՏՏԱՆ.—Եազըլտըգընա կէօրէ, եազընն տէվամ իսէն չիտտէթլի սըճազտան օնրա, եազմուր եազմամըշ վէ գուրագլըգ տէվամ իսէրէք, չիֆթճիլերի չաշըրթմըշ տը։ Պասրա ճիճէթինտէ եազմուր եազմըշ իսէտ զանէթ ալ իմիշ. Տիճլէ (Տիգրիս) նէհրինին սուլարը աղալտըգընտան, Պաղտատ իլէ Պասրա արասընտա իշլէնէն վապորլար՝ կէճիքմէքտէ իմիշ։

ՊԻՆԿԱԶԻ սանճաղը էհալիսի՝ չիմտիլիք բիեատ վէ սիւվարի օլարագ 12,000 նէֆէրտէն միւրէքքէպ եէտի ալայ Համիտիյէ ասքերի թէչքիլինի թէհսհիրա էյլէտիքլերի վէ իճազընընն իճրասընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆիւթէկալիգ պույրուլտուղը՝ վէ զօմսիօնը մախսուսընճա օլպապտէ թաճիմ օլունան մաղպաթանընն աթէպէի Իւլիսեէ աբզ օլունտուղը անլաշըլմըշ տը։

ԱՍԱՏԻՐԸԸ չանանէ լէվաղըմը իչուն Բուսիատան միւպանէա օլունան հայվանանընն եազընտա Օսէսատան Սթանպօլա կէլէէեի խապէր ալընմըշ տը։

ԻԹԻՄՍՆԱՄԷ ԹԱԳԻՄԻ. — Տէրսատէթ Իրան սէֆիրի Էրֆահատէվլէ սէվլէթլու բրէնս Միրզա Բըզա Խան հազրէթլերի՝ պէրապէրինտէ սէֆարէթ պաշ թէրճէմանը սէտատթլու Ցովհաննէս իսան հազրէթլերի պուլունտըը հալտէ, խարիմիյէ նազբրը ալէվլէթլու թէվֆիգ բաչա հազրէթլերինին գօնաղլարընա ազիմէթ իտէրէք, իթիմատամէլերինին պիր սուրէթինի թէվտի էյլէմիշլեր տիր։

ՎԷԼԱՏԷԹԸ Հիւմաեունը հազրէթը Բատիշահիեէ միւսատիթ եէվմը միւհթէրէմտէ Սալթանատը Սէնիյէնին պիրճիմէլէ սէֆարէթ վէ չէնպէտէրխանէլերինտէ ֆէվգէլատէ բարլաղ սուրէթտէ մէրասիմ գապուլինէէ վէ չէհրը ատէն իհբա վէ զեեաֆէթլեր քիչիտէ օլունտուղը՝ թէլեկրաֆնամէլերտէն անլաշըլմըշ տը։

ԵՒՐՈՊԷ ՖԻԱԲԸ ՎԷ ԵԷՐԻՒ ՊՈՒԴՏԱՅԼԱՐԸ. — Եէրի պուդտայլարընա բէվամ վէրմէք վէ էգմէք ֆիտթընը ուճուղլամագ իչուն, իհբասը լազմ կէլէն թէտպիրլեր սրբասընտա, մէմալիքը Շանանէսէն ճէլպ վէ սէվգ օլուռնաճագ զամխիրլեր իչուն անթիրբօլար վէ ճէսիմ մաղազալար եարբրմասը, վէ զամխիրէ պօրասը իմտասը, վէ Անատօլու պուդտայընտան չըգան օրթա վէ ալա ունան էգմէք եարարրրմասը վէ էգմէքճիլերին նարխ խարիճինտէ սաթճագալարը էգմէք իչուն իսթէալիլերի ունտան էգմէք եարմագտա սէրպէսթ պըրագրմասը, վէ չըմէնտըֆէրէ նազլ օլունան զամխիրէլերէն չըմնտրֆէր խաթթընն թէսատուֆ իթթիհիի եէրլեր պէլէմպէյլերինճէ աբլունմագտա օլան բիւսումըն լազլը վէ եէրլի պուդտայլարընան հասրլ օլան ունալարընն կէրէք մէմալիքը էճնէպիյէեէ վէ կէրէք մէմալիքը Շանանէսինին պիր իսքէլէսինէն տիկէր իսքէլէսինէ կէօնտիրիլտիկինտէ, պունլարընն մուաեէնէսինտէ բէսմ ալընմագլա պէրապէր, մէվատը զրատիեէսի ազ օլտուղը վէսիկէսիյէ իտխալ վէ իխրաճընա գարշը կէլինմէմէսի, վէ եէրլի եամշագ պուդտայընընն տախի էճնէպի պուդտայընա զրեասէն քիլէսի իքի զուրուշ իւճրէթլէ իւնիթիւմէսի վէ զեխիար նազլիյաթընտա տէմիր եօլու իւճրէթլէրինին պիր տէրէճէ տահա թէնզիլի էսպապընընն իսթիքամալընա մէճլիսը մախսուսը վիլաքլա գարարրլա պիլիսթիյզան իրատէի Սէնիյէնի հազրէթը Բատիշահի չէրէֆսուտուր պույրուլտուղը իսթիպզար գըլընմըշ տը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան պատուիրակ Խապայեան Սահակ եպիսկ., Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած է Կայս. Պալատ։ Նոյնպէս՝ Իզմիրի առաջնորդ Մելքիսեդեկ Արք., Մուրատեանց և Իզմիրի առաջնորդ Ստեփաննոս եպիսկ. Յովակիմեան։

—Ս. Պատրիարքը շարաթ իրիկուն Պատրիարքարանի մէջ դիշերեց և հեռաւոր տուտս Մայր եկեղեցւոյ ժամերգութեանց ներկայ գտնուելով քարոզ խօսեցաւ։ Ապա Բերա անցաւ՝ Ստեփան փաշայի յուշարձաւորութեան հանդէսին նախագահելու։

—Սամսոնի Գաւառ. Ժողովին կողմէ 30 ոսկի պիտի ղրկուի իրենց նորընտիր առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշոտ եպիսկ.ին, իբր ծախք առաջնորդական Ցէրմանին և ճամբորդութեան։

—Ս. Պատրիարքը կոնդակ մը ղրկած է Գասրմ Փաշայի եկեղեցւոյ քարոզչին, որով կը հրաւիրէ թաղեցիները մատաղագին հաւաքել Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ։

—Մուշի պատ. փոխանորդ Խորով Ծ. Վարդ. առաջին անգամ ըլլալով վերջերս այցելեր է Ս. Կարապետի վանքը և մեծ սիրով ընդունուեր է վանքին Միաբանութեան կողմէ։ Խորով Ծ. Վրդ. խորհրդակցեր է Միաբանութեան անդամներուն հետ՝ կարելի բարեկարգութիւնները ընելու համար վանքին մէջ. ապա Միաբանութիւնը խոստացեր է որ ինքն ալ իր կողմէ, պէտք եղած ձեռնտուութիւնը չպիտի զլանայ վիճակին եկեղեցական և դպրոցական գործերուն համար՝ աջակից գտնուելով միշտ Խորով Վրդ.ին, որ միեւնոյն մեծարանքներու մէջ մեկներ է վանքէն։

—Հանդիսական մը որ ներկայ գտնուած է անցեալ շաբաթուան մեծաշուք հարսնիքին, գովեստով կը խօսի ապարանպետ հանգուցեալ Ճանիկ Աբրամեանի որդւոյն՝ Ներսէս էֆէնտիի մասին։ Պարերը ամբողջ ինքն վարեր է կատարեալ ձեռնտասութեամբ և մեծ յաջողակութեամբ։ Նմանապէս արուեստագէտի բացարձակ կարողութիւն ցոյց տուած է գաչնակի վրայ զոր հարսնիքին տեւողութեան չրջանին՝ փոխն ի փոխ՝ ածեր է նուագածուներու խումբին հետ, ծափեր խլելով հարսնեւորներէն։

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ստեփան փաշա Ասլանեանի յուշարկաւորութեան հանդէսը արժանի շքով կատարուեցաւ երէկ. ժամը 8 ու կէսին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, իներկայութեան հոծ բազմութեան մը, որուն մէջ կը նշմարուէին պետական անձնաւորութիւններէն Վեսիր Ֆերիտանտ Տէլլա Սուտա, Վանան Մանուէլեան և Զօհրոս փաշաները, Բենսթանթին Քարաթէօտորի պէյ և ուրիշներ։ Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Գրիգոր էֆ. Խրարեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Միհրան էֆ. Սեթեան, Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, Էլիաս էֆ. Զայտան և Մկրտիչ էֆ. Սասսեան, Կրօնական Ժողովոյ կողմէ երկու անենապատուները և քահանայ անդամները, Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ՝ Տօքթ. Թորգոմեան, Ռեթէոս էֆ. Պերպէրեան։ Պատրիարքարանի ամբողջ պաշտօնեաները՝ ընդ որս Բարթող էֆ. Թէլեան, Մկրտիչ էֆ. Մէլիքեան (որ Ստեփան Փաշաներէն վերջը փաշային ազգային գործունէութեան ամէնէն աւելի մօտէն հետաքրքրուած է), Բերայի պարտուց հատուցման յանձնաժողովին կողմէ Տիգրան էֆ. Թոգաթլեան, Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ բոլոր անդամները, ատենապետ Մամիկոնեան էֆ.ի հետ

տեւ և մեթոդիկ աշխատութիւնն էր, այն ձիգ կամքը որով կը վարուէր, ինչ որ թերեւս մեծագոյն գաղտնիքն էր Ստեփան փաշայի յաջողութեան։ «Ստեփան փաշա հաւասարապէս մեծ եղաւ իբր պետական մարդ մը և իբր ազգ. վարչական մարդ մը։ Դիտելի է նաեւ թէ միշտ մեր մէջ պետութեան հաւատարիմ բարձր անձնաւորութիւնները, միանգամայն իրենց պատկանած հասարակութեան ալ միակ մեծ և օգտակար պաշտօնեաներն եղած են, որովհետեւ Տէրութեան և Ազգին շահերն համերաշխ կերպով իրար շղթայեալ են։ Ցաւալի է որ շատ սուղ ժամանակի մը մէջ երկու անգնահատելի մեծ անձնաւորութիւններու կորուստը ողբացինք։ Մաղթենք որ Աստ. անոնց օրինակին հետեւող պետութեան և Ազգին հաւատարիմ պաշտօնեաներ չնորհէ մեզ։»

Արարողութեան տեւողութեան միջոցին հանգուցեալին Բ. Օսմանիէ, Բ. Մէջիտիէ, և Ս. Սթանիսլասի և Ֆրանսուա Ժօզֆի պատուանշանները թաւիշէ բարձի մը վրայ կը կրէր Պէշիկթաշի քահանան։

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն վերջը, դագաղը դուրս հանուեցաւ որուն ծոպերէն կը բռնէին Ֆէրտինանտ, Նաֆիլեան, Վահան փաշաներն, առքթ. Սարաքէօթի պէյ, և Խրտրեան ու Եուսուֆեան էֆէնտիները, կերոնները բռնած էին, Տիգրան փաշա Պապաեան, Անանեան, Աճէմեան Մանուէլ, Բերբէեան Յովհաննէս պէյերը։

Եկեղեցւոյ բակին մէջ առքթէօր Գաբամաճեան էֆ. ի դիմաց բժշկական մարմնոյն դամբանական մը խօսեցաւ որուն պատճէնը կը դնենք ի ստորեւ։ Դագաղը եկեղեցւոյ ետեւի դռնէն քառաձի փառաւոր կառքի մը մէջ դրուեցաւ։ որուն կը հետեւէին քսանէ աւելի կառքերով սգակիրներ և յուզարկաւորներ։

Մարմինը Ս. Պարբերքին մասնաւոր կարգադրութեան համաձայն ամփոփուեցաւ Շիշլիի գերեզմատան մէջ ճիշտ եկեղեցւոյ համար յատկացուած դեսնին ալ կողմը՝ առաջնակարգ գետնին մէջ։ Հոն տեսարանը շատ տխուր էր։ Ընդհանրապէս մեր մէջ տիկնանց ոչ ներկայութիւնը յուզարկաւորութեան հանդէսներու եւ թաղման արարողութիւններու միջոցին պարագային սգատխուր երեւոյթը խորապէս ղգացնեյու բնութիւնէն զուրկ կ'ընէր թերեւս։ Իսկ հոս, սեւազգեստ ու սգակիր տիկիններու լոյն ողբին վսեմ մենախօսութիւնը կուգար զղրդել նոյն իսկ ամենէն աւելի սկեպտիկ եւ յուզումներէ դիւրաւ չազդուող հոգիներն իսկ։ Թաղումէն վերջ յուզարկաւորներուն ցաւակցութիւնները ընդունելին փաշայի սիրեցեալ դուստրը Օր. Ֆէրուհէ Խան, քեռորդին Օր. Նուարդ, Հրանտ էֆ. Ֆէրուհ Խան, եւ միւս ազգականներն։ Փոխան ծաղկեպսակի Օր. Նուարդ Այանեան, Օր. Մաթիլտի այս անբաժանելի ընկերը փաշայի հիւանդութեան տեւողութիւնը բոլոր միջոցին՝ նոյնպէս Հրանտ էֆ. Ֆէրուհ Խան՝ ինքնայ փչա անձնուէրփոխան ծաղկեպսակի 1 ոսկի և 1 անգլիական ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցին։

Վերադարձին տան մէջ ալ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ, որուն ներկայ էր նաեւ, հանգուցեալին եղբայրը Յովհաննէս էֆ. Արզանեան, բոլոր պարագաներն, ինչպէս նաեւ իր որդւոյն Աստան պէյի ներկայացիչ Պեսրոս էֆ. Շաչեան որուն հետագրագիր մը ուղարկուած էր։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ. — Ինչպէս կը կարծուէր ընդհանրապէս բարեբախտաբար չէր, այլ լեարդին մէջ գոյացած

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՍԹՐԻԳԱՍԸ (9

ՄԻՒԷԼԼԻՑԼԷՐԻ

ԷՄԻԼԷՆ ԷՆՍԼ ԼՈՒԻ ՖԻՇՏՅՈՒՍԻ

ՊԻՐ ՍԷՔՍԷՐԻՆ

Սիլոնը վէ ավ չանթաոը օմուզընտա օլարագ պու ուռու պուճաղը պուլունմազ օրմանլըգտա տախմա կէզմէքտէ օլուուզընտան, ավէնլըգ՝ պիրինճի էվ լէնճէսի պուլունտուզընտան, Մարքի տը Թրբէանանը սէօյլէտիի իւզրէ, քէնտիսինէ «Սէրսէրի» նամը վէրիւմիշ, վէ հէման գարեէէ էհալիսի տէ քէնտինի պու իսիմլէ եատ իմմէքտէ իտի։ Թէմիզ կէհինմէնէ ասլա էհէմմիյէթի վիրմէզ, պազէն իսիթիաբ գատընէն չիքատեէթի իւլէրինէ, «Ատամ սէնտէ, եաղմուր, տէնիզ՝ իւսթիւմի սէնտէն էեի թէմիզլէր» տէնէ ճէվապ վէրիրտի։ Իսիթիաբէ գատընէ՝ Թրիպիւսսին կէ-

Զինքը կը տեսնենք՝ ի մէջ այլոց՝ հանրային առողջութեան սպառնացող համաճարակներու ատեն, իր անձին օրինակաւ վտանգն արհամարհելով քաջալերել ուրիշները եւ աղէտը սահմանափակելու եւ վերջապէս հեռացընելու աշխատիլ։

Զինքը կը տեսնենք կայսերական բըժշկական վարժարանի փայլուն ուսուցիչ՝ երկար տարիներ, որոց միջոցին իր աւանդած հիւթեղ դասախօսութեանց հմտալից եւ յանկուցիչ պերճախօսութիւնը՝ մեզմէ շատեր միշտ հաճոյքով պիտի յիշեն։

Այսպէս կը գտնենք միշտ զինքը պետական բարձր պաշտօններու կոչուած, եւ իր խղճամիտ ծառայութիւններուն համար արդարապէս գնահատուած եւ աստիճաններով ու պատուանշաններով վարձատրուած։

Իսկ ազգային շրջանակի մէջ իր ցոյց տուած օգտակար գործունէութիւնը աւելորդ է մատանիշ ընել։ Միայն բաւական ըլլայ ըսել թէ՝ Պատրիարքանի օրէնքին հաստատութեան օրերէն սկսելով՝ մինչեւ վերջին տարիներս, և հակառակ իր յառաջացեալ ծերութեան՝ մինչեւ իր վերջին հիւանդութիւնը չէ դադրած իր ազգին ծառայելէ, եւ գրեթէ եղած չէ խորհուրդ կամ ժողով, թաղային թէ վարչական, որ իր բազմատրձ եւ խոհական աշակցութիւնը վայելած չըլլայ։

Արդ, այսչափ բեղուն կեանքի մը փակուիլը մեծ-կորուստ մ'է թէ՝ ազգին եւ թէ Հայ բժշկական դասուն, որուն կողմէ իր սիրեցեալ նահապետին յիշատակին կ'ուղղեմ հուսկ յետին արտայայտութիւնը մեր խորին վշտին, և մեր անկեղծ ցաւակցութիւնները հանգուցեալին զաւակաց եւ ազգայնոց, որոց այս կսկծալի կորուստին մէջ եթէ կարելի է մխիթարութիւն մաղթել, այն ալ միայն սա կրնար ըլլալ որ, մեք հոս ամենքս սգակիր ենք, եւ կորուստը զոր կ'ողբանք ընդհանուր է, բովանդակ ազգինն է։

Երթաս բարեաւ. ազնիւ հոգի, սիրեցեալ բարեկամ եւ պատկառելի նահապետ, թող քու օրինակդ մեզ զօրավիգն ըլլայ յաւէտ, եւ յիշատակդ միշտ անջինջ մնայ ի մեզ։

ՏՈՔԹ. Տ. ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

28 Նոյ. 1901, Բերա

ՄԱՀ
ՊՕՂՈՍ ԷՖ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆԻ

Ցաւօք սրտի կը ծանուցանենք թէ, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամ և Մայր Եկեղեցւոյ դրպարտպետ Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան երէկ առտու իր հոգին աւանդեց, տաժանելի հիւանդութենէ մը ետք։

Հիւանդութեան պարագաները օրէ օրին հաղորդած էինք, վստահ ըլլալով որ մեզ նման շատեր ևս կը հետաքրքրուէին այնչափ բարի, ազնիւ և ընկերական անձնաւորութեան մը կեանքովը, որ, աւա՜ղ, կարճատեւ եղաւ։

Թէեւ ամէն ճիգ, ամէն կարելի եղած դարման չի ցլացուեցաւ հանգուցեալին, և երկու անգամ գործողութիւն կատարուեցաւ խուչափողին վրայ, սակայն բժշկական ամէն միջոց չի կրցաւ յաղթել տաժանելի ախտին, որուն դարմանը չէ գտնուած դեռ գիտնականաբար։

Պօղոս էֆ. Էքսէրճեան ինքնագնութեամբ առաջացած գործի մարդ մըն էր, որ կարեւոր դիրք մը ունէր սեղանաւորական հրապարակին վրայ։ Իր դիւրաշաղորդ, ազնիւ, շրջահայեաց և զուարթ բնաւորութեամբ յաջողած էր համակրանքին արժանանալ պետական բարձրաստիճան անձնաւորու-

Գրզըն կէթիրիլտիեինտէն պէրու Թրիպիւս պու խաֆի սէեահաթը թէրք իմմիշտի,

Ինճիրլի գուլիպէսինէ հէր տէֆա կէլտիեինտէ, քիւչիւք գրզըն խօչունա կիտէճէք օեունճաղլար կէթիրիր, գրզ տախի Թրիպիւսի ֆէլզէլատէ սէվէրիտի, եալընըզ պիր գաչ տէֆալար էլինտէ պասթօն պուլունտըզը հալտէ եաեան օլարագ պիր մահալէ կիտիպ, կէլտիեի կէօրիւլմիշ տիր քի, պու կիզլի սէեահաթընն պիր տէֆասընտա քիւչիւք պիր գըզ չօճուզը կէթիրէրէք իսիթիաբէ գատընն թէրպիյէսի ալթընա գօյմուշտը. Բովրէթ քիմ տիր՝ տէրէ՞տէն կէլմիշ տիր, պունը քիմտէ պիլմէօրաը. Թրիպիւս՝ իսիթիաբէ գատընա քիւչիւք գըզ հագգընա կէօրիւշտիեինտէ, վալիտէսի էօլմիւշ պիր չօճուգ օլուուզընը վէ հիմատէսինէ թէվֆի իտիյտիեինի վէ անը պէսլէտէք քէնտինճէ պիր վաղիֆէ պուլունտուզընը սէօյլէտի,

Իսիթիաբէ գատընը՝ մէրագլը պիր չէյ օյմատըզընտան, իշին ալթ թարաֆընը սօրմատեարագ գըզնըզազը, չօճուզու կիպի գապուլ իմմիշտի,

մէշղուլ պիր գըզնըզազ օթուրմուշտի. Թրիպիւսսին կէլտիեինի կէօրտիւքլերի կիպի, իքիսի պիրտէն եէրլէրինտէն ֆըրլատուպ տէտիէր քի,

— Հէյէ կէլէպիլտինիզ, մօսիէօ Թրիպիւս...։

Հէնուզ օն ալթը եաշընտա, կէնճ, կիւզէլ, մավի կէօզլիւ, զարիֆ չէրէլի պիր գըզ՝ էլինի Թրիպիւսէ ուղղթագրագ,

— Ագամը չէրիֆլէր խայր օլսուն, մօսիէօ Թրիպիւս,

— Միզ պուրատամըսընը՞զ, Մարեանիք, հանկի բուզկեար պու չէրէֆէ պիպի նայլ իմմի,

— Պէօեիւք բէտէրիմ խասթա տըր, եանընտա պուլունմագ իւզրէ քէօեէ ավտէթ իմմի, չիմի բահաթտա պուլունտուզընտան, իսիթիաբէ գատընի իլէ կէօրիւշմէք իչիւն պուրաեա կէլտիմ,

Իսիթիաբէ գատընը — Մարեանիք, կէճ գալմանըզտան մէկեուս օյմաղա պաշլամըշտը,

— Նէ՞չուն եա...,

— Թրէանա չաթօսընտա գալըրսընը զանընըզա,

— Շաթօեա գատար պիլէ կիմմէսիք վարիսէ,

— Օրատա եաթմալը խոնիզ, զիրա հայվանա պինմէէ ալըշզգ աէեիլսինիզ, պէլքի բահաթսըզ ալըշտընըզ տըր, պուտնատ պաշգա, նիչի՞ն կէտ գալընըզ,

—Նօրուլտուզըմ վագրթ, բաաթ կէլտիեիմ եէրտէ տինլէնտիեիմի պիլմէզմի՞սինիզ, աշըգալը բէք սեվէրիմ,

Մարեանիք — Պէն տէ բէք սեվէրիմ...։

Իսիթիաբէ գատըն (եագընա կէլէրէք) իշիթտինմի՞, Մալօ եինէ մէյատա չըգմըշ,

— Քիմմէն տուլտուընը,

Իսիթիաբէ — (ղօնէ—բոյ) սէօյլէտի, թարատա թէատուբ իմմիշ,

— Սերիսօշլուզընտան զիհատէ կէվէզ հէրիֆ...։ Պիր աղ սիւքիթտէն սօնրա,

— (Ղօնէ—բոյ) պէլքի եանլըշ կէօրմիշ տիր,

— Իսթիմալ..., սէֆիլ չօճուգ պուրատա նէ՞ եաքաճադ, էեիճէ պիլիրքի, իլգ գարշուսընա չըգամագ ժանտարմա

— Շաթօեա գատար պիլէ կիմմէսիք վարիսէ,

— Օրատա եաթմալը խոնիզ, զիրա հայվանա պինմէէ ալըշզգ աէեիլսինիզ, պէլքի բահաթսըզ ալըշտընըզ տըր, պուտնատ պաշգա, նիչի՞ն կէտ գալընըզ,

—Նօրուլտուզըմ վագրթ, բաաթ կէլտիեիմ եէրտէ տինլէնտիեիմի պիլմէզմի՞սինիզ, աշըգալը բէք սեվէրիմ,

Մարեանիք — Պէն տէ բէք սեվէրիմ...։

Իսիթիաբէ գատըն (եագընա կէլէրէք) իշիթտինմի՞, Մալօ եինէ մէյատա չըգմըշ,

— Քիմմէն տուլտուընը,

Իսիթիաբէ — (ղօնէ—բոյ) սէօյլէտի, թարատա թէատուբ իմմիշ,

— Սերիսօշլուզընտան զիհատէ կէվէզ հէրիֆ...։ Պիր աղ սիւքիթտէն սօնրա,

— (Ղօնէ—բոյ) պէլքի եանլըշ կէօրմիշ տիր,

— Իսթիմալ..., սէֆիլ չօճուգ պուրատա նէ՞ եաքաճադ, էեիճէ պիլիրքի, իլգ գարշուսընա չըգամագ ժանտարմա

պէյինէ գուրչունընը եաբըշարմագա մէկզուն տըր,

— Հանի եա՞ օ կիւնլէր...։

— Ա՜, զէվալը՝ չօճուզմանտան նէ իսթէօրսո՞ն, սանա նէ՞ եաբար, նէ իլլէտի,

— Գաթլ իսիթիի ասկէրի նէ՞ եաբալըմ,

— Բէկնանի միւտաֆաա իչիւն..., պէրաէթինէ լազըմ կէլիրսէ, եէկիբմի շահիա կէթիրէպիլիրիմ.

— Մալօ օղլունըզ օլուուզը իչիւն, թարաֆտարլըգ իսիթօրսունըզ, տէսիլինիզ կիպի օլսուն, ֆագաթ ճէնտարը Հագդատան, օղլունան խրճանէթինէ մասուն օլմազը նիեաղ իմ...,

Իսիթիաբէ գատըն՝ կէօզիւնտէն ագան եաշլարը սիլէրէք, թաամը հազըրլամագ իչուն դուլիպէնին իչինէ կիրտի,

Մարեանիք — Սիզտէ Մալօ հագդընտա պազը չէյլէր իչիթինիզմի՞.

(Տէվ.մէ)

Լօրիօմ 51—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէդ 402—
Թրանսվասալ 74—
Ըլիթրմ Թանվիլաթը 464
Դրէսի Ֆօնսիէ Էմիթիէն 264—
Անատօլը չըմ ագսիոնը 9—10

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱՐԸ

Օսմ. լիրաը 100 ղրշ՝ ատն	ղրշ.	բր
Պէյաղ մէճիտիյէ ֆարգը	108—	05
Մէթալիք	98	10
Ինկիլիզ լիրաը	110	07
Ֆրանսըզ ալթունը	87—	23
Բօլ	90—	30
Դրէսմից ալթունը	51—	07
Գարպոն գայմէսի	8—	57

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 28 Նոյմբ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրաը	91—65
Օսմ. էհամը այբլրտ	24——
» գարանտը	24—12
» » ֆ	49—75
« » Գ	26—50
Օսմանլը Պանգասը	11—12
Մըսրը Տուֆ. մութթահիտ	106—12
Գուլկար խիթիգրաղը	86——
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վասէ	23—335

Պէրլին 28 Նոյմբ.

Բուսմէլի չըմէնտրֆ (մարգ)	101—50
Լօնտրա իւղերինէ գամպիօ	22—235

Վիէննա 28 Նոյմբ.

Լօնտրա իւղերինէ գամպիօ	239—30
Բուսմէլի չըմէնտրֆերի ֆը.	99—50
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	275—

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ագշ. գաբ.	26—29
» » » էն եիւքէք	26—31½
» » » էն աշաղը	26—27
Բումէլի չըմէնտ. ագշ. գընտ.	106—
» » էն ժիւքէք	106—25
» » էն աշաղը	106—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	13—25
Մէկարէթ Ա.	—87
» Բ.	—45
Թրամվայ	5—60
ժուխանա	1—40
Օսմանիկանն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	3—72
Դրէսի ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12

ՐՈՒՄԷԼԻ ՃԸՄԷՆՏՐՖԷՐ ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ

191 ԻՆՃԻ ԳՈՒՐԱ ՔԷՇԻՏԷՍԻ — 1 ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901

Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ
1653262	600000	475015	3000	265381	1000	1087089	1000
560333	60000	492264	»	434634	»	1123429	»
1115548	20000	743689	»	447958	»	1263993	»
1758075	»	750431	»	483327	»	1538349	»
270523	6000	909891	»	541869	»	1698868	»
456280	»	998670	»	548096	»	1712385	»
660670	»	1139229	»	548097	»	1754619	»
942680	»	1222301	»	548099	»	1758071	»
1754616	»	1624469	»	579000	»	1825528	»
1817867	»	82507	1000	789964	»	1836341	»
105709	3000	84914	»	847774	»	1930988	»
183824	»	201243	»	1081484	»		
201245	»	233836	»	1087086	»		

750 ԱՄՕՐԹԻ ԳԱԶԱՆԱՆ ՆՈՒՄԷՐՕՂԱՐ

3191— 5	295446— 50	709126— 30	1094236— 40	1602956— 60
10296—300	333231— 5	713496—500	1100721— 5	1624466— 70
32806— 10	351536— 40	731086— 90	1115546— 50	1628841— 5
36246— 50	354451— 5	734616— 20	1117061— 5	1635801— 5
50246— 50	354796—800	743686— 90	1119126— 30	1637586— 90
56596—600	376801— 5	750432— 5	1120951— 5	1653261— 5
59881— 5	385736— 40	752831— 5	1123426— 30	1669421— 5
71336— 40	402191— 5	789961— 5	1139226— 30	1691751— 5
72691— 5	434631— 5	797371— 5	1200761— 5	1698866— 70
82506— 10	443836— 40	814451— 5	1207816— 20	1707851— 5
84911— 5	447956— 60	822226— 30	1222302— 5	1712381— 4
90176— 80	452281— 5	831891— 5	1241041— 5	1714926— 30
101811— 5	456276— 79	836486— 90	1255136— 40	1720356— 60
105706— 10	475041— 4	847771— 5	1263991— 5	1744561— 5
110411— 5	483326— 30	903311— 5	1274961— 5	1753031— 5
138831— 5	492261— 5	909892— 5	1275346— 50	1754617— 20
145976— 80	499721— 5	941936— 40	1276091— 5	1755706— 10
149451— 5	541866— 70	942676— 79	1290916— 20	1756766— 70
183821— 5	548098—100	945711— 5	1311471— 5	1758072— 74
184311— 5	560331— 5	965421— 5	1314066— 70	1797116— 20
185191— 5	578996— 99	984146— 50	1367536— 40	1798961— 5
201241— 4	599411— 5	985726— 30	1371596—600	1817866— 70
210431— 5	604311— 5	998666— 69	1378831— 5	1823691— 5
221601— 5	622321— 5	1000021— 5	1413226— 30	1825526— 30
222426— 30	626296—300	1026586— 90	1495611— 5	1834216— 20
233837— 40	627986— 90	1027641— 5	1509771— 5	1836342— 5
246711— 5	634971— 5	1039001— 5	1538346— 50	1842976— 80
259746— 50	638051— 5	1042126— 30	1543836— 40	1863086— 90
265382— 5	640491— 5	1048966— 70	1571231— 5	1927881— 5
269541— 5	660666— 69	1068586— 90	1586846— 50	1930986— 90
270521— 5	689026— 30	1081481— 5	1588301— 5	1936681— 5
287751— 5	694206— 10	1087087— 90	1597076— 80	1954831— 5

ՏՕՔՏՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱԺԻՆ
ԹԱՆԵԼԱՒՈՐՔ
ՎԻՐՍԱՒՈՐՈՒԹ.
ԼԱՆԿԱ

Գ.Լ. Ռ. Ֆիլորէն Եթէն Երկու Ժամ է Մ-էրէթէ-ղ, Արքարեան գրեալարանը։ Ոչիչ ժամանակ, նախ գիրքը, Լանկա իր տունը։

بك اوغلى كازى

PERA

ԵԹԷ ԿՐ ՓԱՓԱՒՈՒԹ առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու առողջարար սիկարի թուղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Կ. Պիպէրեանի

ԲԵՐԱ ԵՒ ՊԷՅՕՂԼՈՒ

անուն բուն գաղղիական ընտիր սիկարի թղթերը, որոնք ուրիշներէն առաւելութիւն մ'ալ ունին, գաղղիերէն և տաճկերէն Բերայի գունաւոր քարտէսը պարունակելով։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Կեդրոնատեղին է. Կ. Պոլիս, Զիմպիլլի խան, Կարապետ էֆ. Պիպէրեանի վաճառատունը։

Մեծաքանակ գնող յանախորդաց և յանձնակատարներուն ԳՈՀԱՑՈՒԹԻՒՆ ՁԵՂՔ։

Ուրիշ զանազան սիկարի թղթեր ալ կը գտնուին վաճառատունս։

Կեդրոնին գրասենեակ։

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ Ե. ՀՕՇԵԱՆ

Դոքթ. Գէորգ Մ. Հոպոլեան
Բէշիկթաշը օգարանը, Նումերօ 52

Հէր կիւն սապատան կիսէ կարը-սընա գատար միւմիւլէյ Հոշեան էֆ. թէտավիխանէսինէ միւրաճաաթ իտէն ղէվաթը գապու իլէ տիշ աղրիլարը, չիրիւլիւկի վէ պունլարտան իլէրի կէլէն աղրդ խսաթալըգլարընը էն միւքէմմէլ վէ սօն թէրթիպտէ ալաթ վէ իլաճար իլէ թէտավի իտէր։ Ալ-թըն, բլաթին, էմայլտան տիշ սօլտուրուլուպ զայէթ զարիֆ վէ սէնսաթքեարանէ տիշ թագմըրը իմալ իտէր կէրէք քաուչու վէ կէրէք ալթուն տիմաղ իսթիմալը իլէ Հէր միւրաճաաթ իտէն թէէմին էտիլիր վէ ալրշօհտէ էտիլէն վաղիֆէ մէմնունիյէթէ սուրէթտէ իքմալ օլունուգտան սօնրա թէվվիսէ օլունուր։

Բազար էրթէսի, չարշանպա վէ ճումաա էրթէսի Սթանպոլ ճիհէթինտէ. պուլունան միւշթէրիլէրինի սապահան էօյլէսէ գատար Պահէ Գարուտա Ա. Սանկեան Տիշ Թէտավիխանէսինտէ գապու իտէր։

Լիւգումը թագտիրինտէ բազար կիւնլէրի տախի միւրաճաաթ օլունապիլիր։ 18—20

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւելտիս էֆ. Կիւլպէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Կարապետ էֆ. Մուսեղեան Եփրատ Գօլէճ, նոյնպէս բաժանորդ կ'արձանագրէ։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ
ՊԷՕՅԻՒՐ ԷԼԳԻՍԻ ՏԷՐՕԶԻԹՕՍԸ

Սթանպոլտա Սուլթան Համամբնտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլգիսի մաղազալարը միսանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլգիսի մաղազասընդն էսկի նամ վէ չէօրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը տալա թէկստրի օլունմամըշ օլառուզը կիսի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր զաթ տահա ինգիսաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքամալ իլէ միւֆիթլիր պիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսիլմէրինտէն պազըլարընդն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէտտէն աչմըշ օլտուգլարը էլգիսի մաղազալարընդն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլգիսի մաղազասը իլէ ասլա վէ զաթան իչթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիսպաթլարը օրմասընընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմահարագ Թօքալեան խանընտաքի էլգիսի մաղազասընա միւրաճաաթ ինթիզէրի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՅԻԵԱԹ ՄԱԴԹՈՒ

ՏՕՔՏՕՐ Յ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գուլֆաքառ Մօյա-Թալի Թիւ 15
Մայր եկեղեցւոյ անկիւն
ԱՄԷՐԿԵԱՆ ԷՖ.Ի ԴԵՂԱՐԱՆՆ ԱԼ ԿԸՊՏՆՈՒԻ

Մէրէյէ-ղեն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, թող հաճին դիմել Սթամբուլ գրասենեակս։ Ցանկը աղալի ուրիշ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցայդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի չքաղցած և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զոր և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANFG. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Դումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Գալաթա՝ Գարաքէօյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանանհիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

TORONTO WESTERN LONDON 1851

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՍԸՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍՑԱԼ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆԴՐԱՍԱ

1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թաղմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի	ֆունկ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սերմայէ	» » 410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի՝ Ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէ Գարու, Անանիատի Խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըմագտա տրը

ԻԹԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մատրոֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարընն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուգը հալէ Ուէսթրընքի 125 % տիր։ Իմիթ պու հագիգաթ Ուէսթրընն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իսթիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆԻ
30 առ 100 զեղջով

		ԴՐ.	ՓՐ.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ	Գին	1	20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն	»	7	
Գրպանի բառարան ֆրանսահայ	»	5	
Լ'էքօ տը Բառի, Ֆրանսերէն բառարանով	»	10	
Լ'էքօ տը Բառի, լոկ Ֆրանսերէն	»	5	
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք	»	2	
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք	»	4	
Աշխարհագրութիւն Ա. Պոզանճեանի	»	4	
Մէճէլլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անգլերէն)	»	20	
Ինքնապաշտպանութիւն գիշկական, գաղղիական և միզանցքարորքոքային սխտերու դէմ	»	6	

Մէ-ն կէրդոնոգէլի.— Զագմագճըլար Եզգուշ կազմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10, գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սազմոս կիսակաշի, 100 փարայ

Մ-ոնդի.—Գրավաճառներն եթէ ստացած է, ըսեն, մի՛ հաւատաք։

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻՔԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻՔԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

RUSSIAN-AMERICAN INDIA RUBBER CO. ТОВАРИЩ. РОССА-АМЕРИКАНСК. РЕЗИН. МАНУФАКТ. С.ПЕТЕРБУРГЪ. 1860 Т.Р.А.Р.И.

ԻՒՂ ՔԷՕՇԵԼԻ ՄԱՐԳԱՄԸՆԱ ՏԸԳԴԱԹ ԷՏԻՆԻՉ

Խալիս Մոսկոֆ լաստիք քալօշլարը ալմագ արգուսընտա պուլունանլար եօգարտաքը չու իչ ատէտ մարգաեա արգգաթ էթինլէր. էն զիեատէ իչ քէօշէլի մարգաեա քի, իչինտէ 1860 թարիխի վէ ալթընտա ատ Ռուսճա եաղը իլէ ՍԷՆ ՔԷԹԷՐՍԳՈՒՐԳ քէլիմէսէ պուլունանագ։

Մէմալիքը Շահանէ իլիւն եէկեանէ ատէնթասը՝ Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ 27—17

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԹԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԺԻՒՔԷ

ԵՒ՝Մ ՅԼ, ԱՀ ԻՍՏ , Մ. Ն. Ա.

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի փրկ
» » եանկրն » » » » »
» » » » » » » »

Էօմէ-ր էօղէրնէ վէ շօճուգլար իչլուն

Եանէնա էօրէզ ներ նէվի պինա վէ էշնա իւլէրինէ պրկարտա ագա քաղ

Նէֆէյմէ էօղրէզ՝ էօղրէզ մալ, էկրադը նագարէյ վէ վարօր սիկարթալարը գապուլ իտէր։

Հիսէսատարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվվի իթմէյ տիր։

Շիրքէթին Պանքիւլէրի (Տէրսաատէթտէ Գրէտի Լիոնէ, Լօնտրատա Ակիլլօ Աւոթրեան Պանգ, Սօֆիատա Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւստահտ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի աճէնթէլէր արանըլըյոր

Թուրքիա իչիւն ումումի աճէնթա Ամ՝ԾԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ճէպիտխան

Թուրքիա իչիւն ումումի միւֆիթթիր. Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸԶ

Աղզընընզն զօգմամասընը, տիւլէրինիզին խասթալըգտան քիւլիէն արի գալմասընը արգու իսէր իսէնիզ Պաղէ Գարուսընտա Նէզամիէ գարագօր գարշու քէօշէսինտէ 1 Նօմէրօյը մահալը մահատուտա տիշ թասիպի ԽԱԶԻԿ ԺԱՄԿՈՂԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻՆ պուլմալըընընդ։

Մումմիլէյ Մէքթէպի Թրպիէի Շահանէսէն մէէզուն օլուպ, հիշ պիր աղրը հիսս իթթիրմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիսի պուլունսընդը պիր իլաճ իլէ եալընդզ իբի սէֆիատա էն չէհիտ տիշ աղրըլարընը քէսմէքտէ. «սքօրբիթ»կիսի հէր նէվ տիշ էթի հասթալըքարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէնդինին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իլէ տիշ տօլարըմագտա տրը։

Էնվալի թագմա տիշ վէ չէնէ իմալունտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ումումի միւշթէրիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճումաա կիւնլէրի մուայէնէքանէսէ բազար կիւնլէրի սէ կէտիկ Բայտաա Համամ ճատաէսինտէ, 15 Նօմէրօյը խանէսինտէ միւրաճաաթ իտէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավի իտէր։ Սապահկրը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամկրը տախի սաաթ 11էն սօնրա հէր վագրթ խանէսինտէ պուլունուր։

ՀԱՅՐԵՐ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹՕՐ

Եթէ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ադնիւ սիկարի թղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Յովսէփ Էլակէօղլանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենաընտիր սիկարի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճշգրիտ առաւելութիւն մը ունին, այս է որ իր շահին մէկ մասը յատկացուած է անգուոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՛ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէտքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունս կը գտնուի նաեւ ուրիշ սիկարի թղթեր։

ՍԿԻԻՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մ-ղ-ի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սեւլամբը, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔՃԻ

Մուրքէճիսէ քեսին (էճզախանէի թիւրքիկէ) եէվմը քիւչատրնտան պէրկէսմէէրսիյի ինթիզամ վէ սրգգաթատան վէ իզզար օլընան քիւֆիֆէի էտվիյէնին խալխսկէթ վէ էնվէնէյէթինի տէն սօղալը չէնրմիպլին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նումունէի իմթիսալ օմագ չէրէֆինի իրրաղ իթմիշ տիր. պու տրգգաթ վէ իրթիսատա մուսաատատ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրէ մէ սարը նաղարը էհէմմիյէթէ ալընտաճագ մէվատտան պաչլըճասը տրը. ամմէնին միւսէլլէմի վէ տէվարրը բէսմիյէնին տախի մուսատատագ օլացէրը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիսի պիր թէէսիսատէն պէքլէնիլէն չու խրտէմաթը միւսթահսէնէյէ պիր իլալի ինանմիյէթ քեարի օմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսատէն չիմտիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիլճիւմէյ զուէֆալի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթթրիմէք վէ մուալէճաթը լազըմ տախի քէզա պիրա իւճրէթի իթա խալխմէք կիսի ինթիյար օլընան ֆէտասքեարլըգեար նաղարը տրգգաթա ալընտաճագ օլուր իսկ պու էճզախանէնին իսթիհսանը մէնիքասթան զիյատէ հէմճինինէ խրտամէթ կիսի պիր ֆիքրը ինանմիյէթսէրլերի իւզերինէ թէէսիս իտիլմիշ օլառուզը տէրտալ թասիին իտէր, իչմէ չու թասատա օլընան տիմէմաթը մասրուֆէտէն սաչի տիր քի պու էճզասաս թարիգը թէրգգրատ գամի սէրբասար բուլբէք, պու կիւնքի մէրթէպէի թրիգալ էդէմիշ վէ պու եիւզանէ ոչ երպալը մուրաճաաթը մէմնունիյէտ վէ հասիլյէթինի վէ արքպպանընտաալը բոլշաատարընի ճէլպ էդէմիշլիր։

Մէղքիրը էճզախանէսի քեսքիֆի ինչ լէ հարատա քէսպը իրթիսասը գատ տէն տիր մէշարիրը արբրպա դեր ղիւն էվգաթը մուայէնէսէ տաղրը պուլունպզարը կիսի զիւքիր ու իւնսան մախասուս օլմագ իւզրէ սէ մուայէնէսանէլէր սէվմուտ տրը. էճզախանէսէ պուլունան ալէաթ վէ էսվէնէթը ֆէնինիյէթինին միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ սէնիրմէյէ չայան օլան (թահլիլսանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը սէնիրմէյէ էվրօրատա ատգուզ սէնէ թարարլ իթմիրիլմիքէն սօնրա իլգ տէքա օլարագ քիմիական տիրլօմասրնը իրրաղ իլէ չէհրմիպէ ավտէի իթմէք օլան Մէկքէպէր թրպիրէր Ճարանտ քիմիական մուալիմէլրինտէն Տօքթօր Անմէտ Հիւսէյնի պէյնի եէրը իգթիտար վէ քիֆայէթլի թէսվիմ իտիլմէք տիր. մումմիլէյէրին ֆէնդը թարիլտէքի իդթիսարը պուրաճա նասլը տալիմ իսէ, էվրօրատատա օ տէրեճէ մարուզ տրը, մումմիլէյէ պէտէնը ինանատա միւհթաճը թարիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իրթիմամ իլէ պիրթարիլ ալըրպպատա իրզար վէ պէնճանէն ալէյհ արմպպայի մումմիլէյէրիմիզին իլէրինի պիր գամ տահա թէտարլ իրմէքքէ օլաճագ կիսի մէրի սլան ժատէնը սէպէպի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլ թարիլ վէ իրզար իթմէքտէ տիր։ Հ. Ծ

ՅԱԿՈՒԲ ՏԻԼԻՄԷԻԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշայի Էլ-Բէ Ռիս- 41։

Վաճառատան մէջ կը ծախուին տարնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև կրեկոյլիներու և անուան ծանրամբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառաքատան մէջ կը գտնուի նաև ֆոնդան և երիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մի՛ բիր։ Գաւառներէ եղած յանձնարարեալները փութով կը կատարուին։ Գիները շատ ամեն են։ 99—106

Տէր և Տնօրէն
ԳՈՎՀԱՆՆԵՍ Տ. ԳԱԼԱՍԵԵԱՆ

)(49)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԷՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԳԷՕ ՅՈՒՄՈՒՏՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ժ.

Աղիտաւորդը չուարած մնաց զբաղեցնելն առջեւ, ինչ գէն նշանակէր, հնգական ոսկիի եթէ յաջողէր ծախել, շատ գոհ պիտի մնար ասկէ առաջ։ բայց հիմա, երբ գեղարուեստասէր յանախորդ մը ներկայացած էր, երբ մեծահարուստ օրիորդ մը կը զբաղեցնէր իր աշխատութիւնները, միթէ պէ՞տք էր ոսքի տակ առնել գեղարուեստին վսեմութիւնը։

Այս խոհերով պաշարուած, վերջապէս ձեռք առաւ գրիչն ու երեսունական անգղական ոսկիէն, ինքնուն ոսկի նշանակելով թուղթին վրայ, ներկայից օրիորդին։

Ալիս թեթեւ ակնարկ մը նետեց թուղթին վրայ ու անմիջապէս չէքի տետրակն հանելով դրպանէն, թերթ մը պատռեց, վրան ինքնուն ոսկիի լեցուց և ատորագրելով յանձնեց Վահէի։

Երիտասարդը իսկոյն այլայլեցաւ. այս չէքն ալ Բրէտի Լիօնէի գրասենեակն վրայ քաշուած էր, որ Ատրինէի տան հազար ֆրանքնոց չէքը կը յիշեցնէր։ Ալիս ոսքի ելլելով,

—Հաճեցէք նկարները ղրկել ըսաւ, Բերա Մեծ պողոտային վրայ, Ծաթրինեանի ընակարանը։

—Ծաթրինեա՞ն, հարցուց դերձակուհին, անոնց տո՞ւնը կը ընակիք։

—Այո հոն իջեւանած եմ։

—Ո՜հ ինչ բարեբախտութիւն, անոնք իմ պատուաւոր յաճախորդներս են, և խիստ վեհանձն մարդիկ։

—Իրո՞ւ, աւելի ազնիկ ուրեմն, պիտի խօսիմ ձեզ նկատմամբ տիկնին։

—Բայց ափսոս որ Տիկին Ծաթրինեան շարունակ կը տառապի իր քրօնիկ հիւանդութենէն։

—Ցաւալի է արդարեւ.

—Եթէ անիկայ հիւանդ չըլլար, կը ձգէր որ առանձին չըլլագայիք։

—Այո՛, դժբախտութիւն մ'է մեզ համար այս զրկանքը որուն վրայ ոչ նուազ կը ցաւի նաեւ տիկինը։

Դերձակուհին հետաքրքրութիւնը ծայրագոյն աստիճանին հասած էր, այնչափ մտերմաբար տեսակցելէ ետք, ինչո՞ւ խորը չի թափանցէր աղջկան, ինչո՞ւ չի հարցափորձէր զայն։ Ալիսի իրտիտա դիրքը սակայն, թումբ կը կանգնէր Տիկ. Ծերունեանի առջեւ, որ պարապ խօսքերով կը ջանար յայտնութիւն մը խլել Օր. Գրիգորեանցի բերնէն։

—Հիմա, ըսաւ աղջիկը, հաճեցէք նկարել այս անուշեղէնի պարագաները, իր մանրամասնութեամբ, ուրիշ յանձնարարութիւններ ալ պիտի ընեմ մօտաւոր ապագայի մէջ, եթէ հաճիք ընդունիլ։

—Պատիւ կը համարիմ ձեզ ծառայել օրիորդ, ըսաւ Վահէ որ ուրախութենէն կը ճառագայթէր, իր անդրանիկ, անվաճառ գործերը ինքնուն ոսկիի ծախել յաջողելուն համար։

—Իսկ օրիորդին պատկե՞րը, կրկնեց Ալիս խօսքը դերձակուհիին ուղղելով, ձեզմէ կ'սպասեմ տիկի՛ն, եթէ դժուարութիւն յարուցանելու ըլլան իսկ, քաջալայտս եմ որ դուք գիտէք յաղթել անոնց, քանի որ խոստացաք։

—Ձեմ յուսար որ դժուարութիւն մը ըլլայ, այնչափ սրտագին խնդրանքի մը համար, հակառակ պարագային ուրիշ միջոցի մը կը դիմենք։

—Մա՜յր, ընդմիջեց, Վահէ. ինչո՞ւ միջամտենք այնպիսի գործերու որոնք մեր ձեռնասութենէն վեր են, ինչ իրաւունքով խնդրոյ առարկայ պիտի ընենք, պատկերը օրիորդի մը որուն ընտանիքը գուցէ չի ներէ մեզ բանակցիլ անոր մասին։

—Ինչ խելքդ չի հասնիր, զաւա՛կս ըսաւ դերձակուհին շարունակելով իր կամաւոր տգիտութիւնը, հիմա գործը քեզմէ ելած և ընտանեկան շրջանակի մէջ մնած է. ալ պատկերահան, նը-կարիչ չի կայ այս խնդրին մէջ, թո՛ղ որ մենք մեզի կգրգռենք։

Ալիս կատարեալ պաղարիւնութեամբ հանդիսատես կըլլար մօր ու զաւկի բանավէճին, յապաղեցնելով իր մեկնումը։ Իսկ Վահէ, կատղած, բորբոքած, մօրը ընթացքին հանդէպ, կը փորձուէր ամէն նկատում ոսքի տակ առնելով, պոռթկալ ու հիմնայատակ յեղաշրջել քաղաքավարական այն սըպասաւորութիւնը զոր այնչափ փափկութեամբ ու ազնուութեամբ ներշնչած էր գեղանի և մեծահարուստ յաճախորդուհիին։ Բայց կրկին համբերելով և գաղտնի ակնարկներով մօրն ապառնալով, խօսքը օրիորդին ուղղեց ու կեղծ ժպտով.

—Ձեզ ծառայելու փութկոտութեան մէջ, ըսաւ, մայրս կը մոռնայ ամէն նկատում, նոյն իսկ կ'անտեսէ այնպիսի պարագաներ, որոնց վրայ այժմ ձեզ խօսիլ անպատեհ ըլլար դուցէ։

Վահէի ընդդիմութիւնը, փոխանակ աղջիկը պաղեցնելու, աւելի եւս կը հրահրէր պատկերը գնելու մարմաջը անոր սրտին մէջ. ինք արդէն հարուստի զաւակ, միլիոնատիրու մէջ յղփացած, սովորական քծինքներէն, շրջապայմանքներէն, քաղաքիմանութենէն, պայմանադրական կեանքէն յափրացած, արկած մը, դժուարութիւն մը կը փնտռէր, որ զբաղում հայթայթէր իրեն, օրուն յաղթելու մաքառէր։ Վերջապէս կը փափագէր որ իր դէմ ամէն առարկաները մէկ մէկ պատմութիւն ունենային, մէկ մէկ դէպք յիշեցնէին և Ատրինէի պատկերն աւելի արկածալից, անկէ աւելի դժուարայոյժ ինչ բան կրնար գտնել։ Ո՜հ այս պարագաներու մէջ պատկերը իր սովորական գինին տասնապատիկը կ'արժէր, քանի որ երբ ընտանեացը մօտ վերադառնար ու սրտին մէջ ցուցադրէր, կրնար չահեկան պատմութիւն մը ընել անոր վրայ հիւրերուն։

—Շնորհակալ եմ տիկինին բարեսրտութենէն, յարեց Ալիս, եթէ դուք ալ նուազ խստապահանջ ըլլայիք, ամէն բան լրացած կըլլար հիմա։

—Ո՜հ, խստապահանջ ըլլալ ձեզ նկատմամբ, կարելի՞ բան է։

—Մի՞նոյն մը կայ որ առիթ չի տար անտեղութեան, ըսաւ դերձակուհին, բայց օրիորդը կանխաւ ներելու է յանդգնութեանս։

—Ո՜հ, ինչ կ'ըսէք, հաճոյքով պիտի ունկնդրեմ ձեր առաջարկութեան։

—Եթէ դուք ալ հաճիք ձեր լուսանկարը կամ պատկերը նուիրել Տագրեաններուն, այն ատեն օրիորդին պատկերին հետ փոխանակած կ'ըլլաք ձերինը, մանաւանդ որ Տագրեաններու բարեկամութիւնը արհամարհելի առիթ մը չէ Պօլսոյ Հայոցին կեանքը ուսումնասիրելու։

Տիկին Ծերունեանի առաջարկին չի կրցաւ անմիջական պատասխան տալ Ալիս, վայրկեան մը տատամսեցաւ.

(Շարունակելի)